

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Η' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1959 | ΑΡΙΘ. 8

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΟΡΘΟΠΡΑΞΙΑ

Ἀπὸ τὰ βάρη τῶν ἑλληνικῶν αἰῶνων, ἀπὸ τοὺς τάφους τῶν μαρτύρων τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος καὶ τῶν πνευματεμφόρων Πατέρων τῆς Ὁρθοδοξίας μας, μία φωνὴ ἐπιβλητικῆ ἐπιτάσσει : «Ἕλληνες ! Κρατήσατε τὴν Ὁρθοδοξίαν σας. Ἄλλὰ καὶ ζήσατε τὴν Ὁρθοδοξίαν ὡς Ὁρθοπραξίαν».

Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, τὸ ὁποῖον ἔχει ὀνομασθῆ «ἀντιαιρετικὸν ἔτος», αἱ κατωτέρω γραμμαὶ ἔχουν, νομίζομεν, πολλὴν ἐπικαιρότητα.

Θὰ ἐχρηιάζετο «κάλαμος γραμματέως δὲν γράφου», διὰ τὰ ἐξάρη προεπόντως τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀξίαν τῆς εὐλογημένης αὐτῆς συνθέσεως στοιχείων μοναδικῶν καὶ ἀνεπαναλήπτων, θεσμῶν πρεσβυγενῶν καὶ παραδόσεων ἱερωτάτων, τὰ ὁποῖα ἀπαρτίζουν τὴν ἔννοιαν τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅπως εἴχομεν τὴν εὐκαιρίαν πρὸ τίνος ἀπὸ τῶν στηλῶν τούτων νὰ τονίσωμεν δι' ὀλίγων, διαδηλώσαντες τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ Ἕλληρος, διότι ἀνήκει εἰς μίαν τοιαύτην Ἐκκλησίαν, ἣ ὁποῖα τόσους θησαυροὺς περικλείει καὶ τόσον ἱεροὺς δεσμοὺς ἔχει μὲ τὸ Ἔθνος μας, καὶ τὴν ὁποῖαν μελετοῦν καὶ θαυμάζουν καὶ αὐτοὶ οἱ ἀλλόδοξοι.

Δὲν ἀρκεῖ ὅμως ἡ προσήλωσις εἰς τὰ δόγματα καὶ τοὺς θεσμοὺς τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐὰν δὲν συνοδεύεται καὶ ἀπὸ τὴν ὀρθὴν πράξιν. Ἡ πίστις πρέπει νὰ ἔχη συνέπειαν. Ἀκούμεθα νὰ ὑπενθυμίσωμεν τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῦ Κυρίου : «Ὁὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ» (Ματθ. 7,21), τοῦ Ἀδελφοθεοῦ Ἰακώβου : «ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι» (2,20) καὶ τῆς λειτουργικῆς εὐχῆς : «...πάντα πρὸς εὐαρέστησιν τὴν σὴν καὶ φρονοῦντες καὶ πράττοντες». Ἡ ζωὴ τοῦ πιστοῦ πρέπει νὰ εἶναι ζωντανὴ ἔκδοσις τῆς πίστεώς του. Ἡ Ὁρθοδοξία δὲν εἶναι μόνον δόγματα καὶ λατρεία, θεωρία καὶ διακοσμητικὸν στοιχεῖον τῆς ζωῆς, ἀλλὰ τρόπος ζωῆς, πειθαρχία, βίωμα. Εἶναι σύστημα ζωῆς οἰκτι-

σμένον με τὸ Αἷμα τοῦ Ἀνθρώπου. Ἡ βίωσις αὐτοῦ φέρει ὡς καρπὸν τὴν σωτηρίαν, δηλ. τὴν εὐτυχίαν τόσον εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, ὅσον καὶ εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Καὶ προσβάλλον μερικὰ ἐρωτήματα ἀδυσώπητα καὶ συγκλονιστικά. Εἶναι τῆς Ἀὐτοκριτικῆς τὰ καίοντα ἐρωτήματα, τὰ ὁποῖα θὰ πρέπει νὰ θέσῃ ὁ καθείς εἰς τὴν συνείδησίν του, κάτω ἀπὸ τὸ βλέμμα τοῦ «ἐτάζοντος καρδίας καὶ νεφροῦς».

Εἴμεθα, ἄρα γε, πραγματικοὶ Χριστιανοί, Ὁρθόδοξοι εἰς τὴν θεωρίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πράξιν; Ἡ μήπως μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Ὁρθοδόξου φέρομεν; («Τὸ ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς καὶ νεκρὸς εἶ». Ἀποκάλ. 3,1). Μήπως ἡ θρησκευτικότης μας περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τῆς ψευδευλαβείας, χωρὶς νὰ προχωρήῃ εἰς τὸ βάθος, τὰ ἔργα; («μόρφωσιν εὐσεβείας ἔχοντες τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρηγμένοι». Β'. Τιμ. 3,5). Διότι διὰ πόσους ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Χριστιανισμὸς ἔγινε Ἐκκλησία, Δόγμα, Ναοί, Τελεταὶ κλπ. καὶ μόνον πράξις δὲν ἔγινε... Πόσοι ἀπὸ ἡμᾶς ἰστάμεθα μὲν ὀρθοὶ καὶ ἀκλόνητοι εἰς τὴν πίστιν, κλονιζόμεθα ὁμως εἰς τὴν ζωὴν μας... Ἀπαγγέλλομεν μὲ τὰ χεῖλη τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως, ἀλλὰ μὲ τὴν ζωὴν μας ἀρνούμεθα αὐτὴν μας τὴν Ὁμολογίαν. Θλιβερὰ ἀσυνέπεια. Τραγικὴ ἀντινομία. (*)

Ἰσχυριζόμεθα, ὅτι ἀγαπῶμεν τὸν Θεόν, ἐνῶ μισοῦμεν τὸν συνάνθρωπόν μας, διαψενδόμενοι ἀπὸ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ (Α' Ἰωάν. 4,20). Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ ζωὴ μας ἡ ἀσυντακτος καὶ ἐστερημένη ἀγάπης δὲν διαψεύδει πολλακίς τὰ λόγια μας; («Ὁ λαός μου οὗτος τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτοῦ πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ» (Ἠσ. 29, 93)). Ἀσεβοῦμεν ἐπομένως κατὰ τῆς Ἀγάπης, τῆς βασικῆς αὐτῆς ἐντολῆς τῆς θρησκείας μας. Καὶ κακίζομεν μὲν τοὺς αἰρετικούς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐσεβάσθησαν τὸ ὀρθὸν δόγμα τῆς πίστεως, καθ' ἣν στιγμήν ἡμεῖς εἴμεθα χειρότεροι αἰρετικοὶ εἰς τὸ δόγμα τῆς ζωῆς. Καίομεν ἐδώδε λιθραντὸν λατρείας, ἐνῶ ἡ ζωὴ μας ἀποπνέει ἐνίοτε φοβερὰν δυσοσμίαν... Σημειώνομεν ὀρθῶς τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, ἀλλὰ μὲ τὰ ἴδια αὐτὰ χεῖρα ἀμαρτάνοντες, «ἀνασταυροῦμεν» τὸν λατρευτὸν μας

(*) Οἱ ἀρχαῖοι εἰδωλολάτραι, ἐχώριζον τὸν βλον εἰς θρησκευτικὸν (παρὰ τὸν βωμόν, ὅταν ἐθυσίαζον, ὅτε ἐτήρουν μὲ ἀκρίβειαν τὸ Τυπικόν) καὶ ἐξωθρησκευτικόν. Ὀλίγα βήματα πέραν τοῦ βωμοῦ ἢ ὑπόλοιπος ζωὴ ἦτο ἄσχετος καὶ επικρατεῖ ἀσυνδοσία. Τοιαύτη ὁμως διδασκασία, ὡς ὀρθῶς παρετηρήθη, εἶναι ἀπαράδεκτος διὰ τὸν Χριστιανόν.

Κύριον ! Καὶ ἐνῶ ὁμιλοῦμεν περὶ θλιβεροῦ σχίσματος τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, παρουσιάζομεν, ἐν τούτοις, πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους, τὸ σχίσμα εἰς τὴν ζωὴν μας, ἀφοῦ σχίζομεν τὸν ἄρραφον χιτῶνα τοῦ Κυρίου μας...

Ἄλλὰ τοῦτο πᾶν ἄλλο ἢ Ὁρθοδοξία εἶναι. Πρόκειται περὶ παρεξηγημένης Ὁρθοδοξίας. Πάρωδία καὶ προδοσία Ὁρθοδοξίας.

Ἄλλὰ τότε εἰς τί μᾶς ὠφέλησαν οἱ πανηγυρισμοὶ καὶ οἱ διθύραμβοι διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν μας ; Μήπως νομίζομεν, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἀνῆκωμεν ἀπλῶς εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, εἴμεθα ἀσφαλεῖς ; Μὴ λησμονῶμεν, ὅτι καὶ ὁ προδότης Ἰούδας ἀνῆκε κάποτε εἰς τὴν ἀγιωτάτην Δωδεκάδα, τοῦτο ὅμως ἀντὶ νὰ τὸν ὠφελήσῃ, ὑπεγράμμιζε τὴν ἐνοχὴν του καὶ ἐπέφερε τὴν καταδίκην του. Καὶ τὴν ἰδικήν μας ἀσυνέπειαν καταδικάζει ὁ Κύριος, ὅστις «οὐ μνηστηρίζεται», «μισεῖ» δὲ καὶ βδελύσσεται τὴν ὑποκριτικὴν εὐσέβειαν τῶν ψευδευλαβῶν, ἐναντίον τῶν ὁποίων ἐξεσπενδόνησε καὶ τὰ ὀκταπλᾶ «οὐαί», διὰ νὰ εἴπῃ τελικῶς καὶ εἰς τοὺς ὁμοίους τῶν ὄλων τῶν αἰώνων τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο : «οὐκ οἶδα ὑμᾶς». Οὐδόλως δὲ μᾶς ὠφελεῖ ἡ τοιαύτη «νεκρὰ πίστις» (ἢ ὁποία περιοριζομένη εἰς τὸ «γράμμα» πολλὰκις «ἀποκτείνει», ἐστερημένη «πνεύματος», τὸ ὁποῖον «ζωοποιεῖ») εἰς ἐπίμετρον δέ, συντελεῖ ὥστε νὰ «βλασφημηθῆται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ἡμᾶς ἐν τοῖς ἔθνεσι» (Ρωμ. 2, 24). Ἐκθέτομεν δηλ. τὴν Ὁρθοδοξίαν μας ἡμεῖς οἱ ἴδιοι καὶ ἀτιμάζομεν τὸ ὄνομα τοῦ Ὁρθοδόξου, διὰ τὸ ὁποῖον καυχώμεθα...

Ἀνάγκη λοιπὸν ἐπείγουσα ἀναθεωρήσεως τῆς τακτικῆς μας.

Στῶμεν καλῶς ! Ὡς Ὁρθόδοξοι, σημαιοφόροι δηλ. τῆς ὄρειοτέρας καὶ ἱερωτέρας ἰδεολογίας, ἃς μείνωμεν ἀφωσιωμένοι εἰς αὐτὴν μέχρι θανάτου, μακρὰν πάσης ἐπιδράσεως, ἐξ οἰασθῆποτε ξένης προπαγάνδας καὶ νοθείας. Ἄλλ' ἃς θελήσωμεν ἀποφασιστικῶς καὶ νὰ τὴν ζήσωμεν, μεταφράζοντες αὐτὴν εἰς Ὁρθοπραξίαν. Μὲ ἔμπρακτον διακήρυξιν τῶν ἰδανικῶν μας. Καλλιεργοῦντες στενὴν, προσωπικὴν σχέσιν μὲ τὸν Σωτῆρα Ἰησοῦν, τὸν ὁποῖον νὰ καταστήσωμεν ρυθμιστὴν τῶν παλμῶν τῆς ψυχῆς μας καὶ τῶν λεπτομερειῶν τῆς ζωῆς μας. Διὰ νὰ κατακτήσωμεν οὕτω τὴν σωτηρίαν, δηλ. τὴν ὀλοκληρωμένην εὐτυχίαν.

Πρωτοσ. ΧΡΥΣΟΣΤ. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΤΟΣ 1959 : ΕΞΑΡΣΙΣ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

ΤΟ “ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΝ,,

“Όπως εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους τοὺς εὐλαβ. Ἐφημερίους, ἀπὸ τὴν νύκτα τοῦ Ἁγίου Πάσχα χρησιμοποιεῖται κατ’ ἔτος εἰς τὴν λατρείαν μας τὸ ὑμνολογικὸν βιβλίον, πού φέρει τὴν ὀνομασίαν «Πεντηκοστάριον», μέχρι καὶ τῆς πρωΐας τῆς μετὰ τὴν Πεντηκοστήν πρώτης Κυριακῆς, τῆς ἀφιερωμένης εἰς τιμὴν καὶ μνήμην «τῶν Ἁγίων Πάντων». Τὸ ὑμνολογικὸν αὐτὸ βιβλίον, πού διαδέχεται διὰ τὴν μετὰ τὸ Πάσχα περίοδον τὸ καθ’ ἑλλην τὴν Μ. Τεσσαρακοστὴν καὶ τὴν Μ. Ἑβδομάδα χρησιμοποιούμενον «Τριψῆδιον», χαρακτηρίζεται ὡς «χαρμόσυνον», ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τελευταῖον, πού χαρακτηρίζεται ὡς «κατανουκτικόν». Εἶναι δὲ πολὺ προσφθεῖς αὐτοὶ οἱ χαρακτηρισμοί, οἱ ὁποῖοι ἀνταποκρίνονται πρὸς τὸ ὕφος καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ περιεχομένου τῶν δύο αὐτῶν βιβλίων, πού ἔχουν ὡς θέμα τὸ κινητὸν ἑορτολόγιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Σκοπὸς τοῦ «Τριψῆδιου» εἶναι νὰ προκαλέσῃ καὶ νὰ καλλιέργησῃ τὴν ἀπαιτουμένην κ α τ ἄ ν υ ξ ι ν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν χριστιανῶν, μὲ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀμαρτωλότητος καὶ τῆς ἀνάγκης μετανοίας, ἐπιστροφῆς, διορθώσεως καὶ καταφυγῆς εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ. Ἐν ᾧ τοῦ «Πεντηκοσταρίου» σκοπὸς εἶναι ὁ τονισμὸς καὶ ἡ ἔξαρσις τῆς χ α ρ ᾶς διὰ τὴν Ἀνάστασιν καὶ ἡ καλλιέργεια αὐτῆς τῆς χαρᾶς εἰς τὰς καρδίας τῶν πιστῶν, οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ τὴν συναισθανθοῦν ὅσον τὸ δυνατὸν βαθύτερα καὶ νὰ τὴν καταστήσουν διαρκῆς καὶ μόνιμον κτῆμα καὶ ἐφόδιον τῆς ζωῆς των. Καὶ εἶναι πολὺ φυσικόν, ὅτι ἀνάλογον πρὸς τοὺς σκοποὺς, πού ἐπιδιώκει τὸ κάθε βιβλίον, εἶναι καὶ τὸ ὕφος, πού χρησιμοποιεῖ εἰς τὸ ὑμνολογικὸν του περιεχόμενον.

*
* *

Ἄλλὰ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν περιμένει μόνον τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα καὶ τὴν περίοδον τοῦ «Πεντηκοσταρίου» (πού ἀρχίζει μὲ αὐτὴν), διὰ νὰ αἰνέσῃ, νὰ τονίσῃ καὶ νὰ ἐξάρῃ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου, τὴν ὁποῖαν δὲν λησμονεῖ μήτε καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν «κατανουκτικὴν» ἐποχὴν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς—μήτε καὶ τῆς Μ.

ἑβδομάδος ἐξαιρουμένης— καὶ ἡ ὁποία προετοιμάζει καὶ καθοδηγεῖ πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῆς μεγάλης ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Πάσχα. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐκτὸς δύο Κυριακῶν τοῦ ἔτους (Βαΐων καὶ Πεντηκοστῆς), ὅλας τὰς ἄλλας τὰς ἔχει ἀφιερῶσει εἰς τὸν αἶνον καὶ τὴν δοξολογίαν τῆς Ἀναστάσεως καὶ συστηματικὰ ἐργάζεται κατ' αὐτὰς διὰ τὴν κρατήσῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν τῆς ζωντανῆς τῆς χαρὰς καὶ τὴν ἐλπίδα, ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν πίστιν εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου, ἡ ὁποία, κατὰ τὸν Ἀπ. Παῦλον, ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἄνευ τοῦ ὁποίου αὕτη θὰ καθίστατο ματαία καὶ «κενή».

Τὸ βράδυ κάθε Σαββάτου ψάλλομεν μὲ τὴν σειρὰν τῶν τοὺς ἀπαραιμίλλους εἰς ποίησιν καὶ μουσικότητα ἐσπερινοὺς ἀναστασίμους ὕμνους τῆς «Ὁκτώηχου». Τὴν Κυριακὴν δὲ πρῶτῃ, μέσα εἰς τὸ πλαίσιον τῶν ὀρθρινῶν ἀναστασίμων ὕμνων, ποὺ πάλιν ψάλλομεν κατὰ σειρὰν ἀπὸ τὴν «Ὁκτώηχον», διαβάζεται εἰς τὰ «Ἐωθινὰ» ἡ ἀγιογραφικὴ ἐξιτόρησις τῶν γεγονότων τῆς Ἀναστάσεως, μὲ τὴν σειρὰν, ποὺ περιέχεται εἰς τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, καὶ εὐθὺς ἀμέσως ἀπαγγέλλεται ὁ πασχαλινὸς ὕμνος «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι...» καὶ οἱ πιστοὶ ἀσπάζονται τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον μὲ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἁγίαν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως. Ἐπὶ τῇ βάσει, τέλος, τῶν «Ἐωθινῶν» εὐαγγελικῶν περικλοπῶν ἔχουν ποιηθῆ ἀπὸ εὐσεβεῖς βυζαντινοὺς Αὐτοκράτορας τὰ ἀναστάσιμα «Ἐξαποστειλάρια» (ποίημα Λέοντος τοῦ Σοφοῦ) καὶ τὰ «Ἐωθινὰ Δοξαστικά» (ποίημα Κωνσταντίνου Ζ'), ποὺ ψάλλονται πρὸ τῶν «Αἶνων», τὰ πρῶτα, καὶ εὐθὺς μετ' αὐτοὺς τὰ δεύτερα, καὶ ποὺ μὲ πολλὴν τέχνην καὶ συντομίαν ἐπαναλαμβάνουν τὰς εὐαγγελικὰς ἀφηγήσεις περὶ τῆς Ἀναστάσεως, αἱ ὁποῖαι μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἠμποροῦν νὰ ἐντυπωθοῦν περισσότερο εἰς τὸν νοῦν τῶν ἐκκλησιαζομένων καὶ νὰ διεγείρουν τὰ ἀνάλογα συναισθήματα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν.

* * *

Κάποιος ξένος — ὄχι ὀρθόδοξος — θεολόγος ὡς ἐξῆς ὀμιλεῖ διὰ τὴν λατρευτικὴν περιόδον τοῦ «Πεντηκοσταρίου»: «Κατὰ τὰς 50 ἡμέρας τοῦ Πεντηκοσταρίου ἀκούομεν σχεδὸν ἀδιακόπως τὰ νικητήρια ᾄσματα, μὲ τὰ ὁποῖα ἡ Νύμφη τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἐκκλησία, ὑμνεῖ λατρευτικῶς τὸν Κύριόν τῆς καὶ Παντοκράτορα... Τὸ πνεῦμα,

τὸ ὁποῖον ἐγέννησεν αὐτοὺς τοὺς θριαμβευτικοὺς παιᾶνας τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν Κύριόν της, τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐπλαστούργησεν αὐτοὺς τοὺς πασχαλινούς ὕμνους, τὸ ὁποῖον ζῆ μέσα εἰς αὐτοὺς καὶ ἐξυψώνει ἀκόμη καὶ σήμερον, εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας».

Πράγματι, εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν, ἀπὸ τὴν ἀποστολικὴν ἀκόμη ἐποχὴν, αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ θριάμβου τῆς Ἀναστάσεως ἦτο ἐκεῖνο, πού ἐνεθάρρυνε καὶ ἐνεψύχωνε τοὺς πιστοὺς τοῦ Ἀναστάντος Ἐσταυρωμένου, καὶ αὐτὸ ἐκαλλιέργησεν ἐκεῖνον τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὸν ἀνώτερον ἡρωϊσμόν, ὁ ὁποῖος ὠδήγει τοὺς ἱεραποστόλους καὶ τοὺς μάρτυρας τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν ἵππόδρομον, εἰς τὸ ξίφος καὶ εἰς τὴν πυράν. Διότι εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, ἡ περὶ αὐτῆς πεποίθησις, τὴν ὁποίαν ἐξ ἰδίας προσωπικῆς ἀντιλήψεως καὶ πείρας ἐγνώρισαν οἱ Ἀπόστολοι, αὐτοὶ τοὺς ἀνεπτέρωσε τὸ φρόνημα, τὸ ὁποῖον εἶχε τόσον καταπέσει μὲ τὸ ἀντίκρουσμα τοῦ πάθους τοῦ Σταυροῦ, καὶ αὐτὴ τοὺς ἔπεισε ν' ἀναλάβουν τὸ ὑπεράνθρωπον ἔργον τῆς ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πνευματικῆς κατακτήσεως τῆς Οἰκουμένης. Ἡ ἰδία πεποίθησις, περὶ τῆς ὁποίας τόσον ζωντανὰ καὶ παραστατικὰ ὁμιλεῖ ὁ Ἀπ. Παῦλος, αὐτὴ ἔπεισε καὶ τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον φανατικὸν ἀντίπαλον καὶ διώκτην τῆς θρησκείας τοῦ Ναζωραίου νὰ τὴν ἐγκολπωθῆ, ν' ἀφιερῶσθαι ὁλόκληρον τὴν ζωὴν του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της, ἀψηφῶν ὅλας τὰς κακοπαθείας καὶ τοὺς κινδύνους, πού συνήνητσε, καὶ νὰ θυσιάσῃ, τέλος, τὴν ζωὴν του ὑπὲρ αὐτῆς. Καὶ αἱ Ἱεραὶ Γραφαὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ τελειῶνουν μὲ τὸ πλήρες ἀπὸ αὐτῆν τὴν πεποίθησιν καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἐνθουσιασμόν βιβλίον τῆς «Ἀποκαλύψεως», πού εἰς τὴν ἑλληνικὴν νῆσον τῆς Πάτμου —ἐξόριστος ἀπὸ τὴν κυρίαρχον τότε εἰδωλολατρικὴν ἐξουσίαν τῆς Ρώμης, διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ— ἔγραψεν ὁ ἡγαπημένος μαθητὴς Του, Ἰωάννης ὁ θεολόγος. Ἡ νίκη καὶ ὁ θρίαμβος τοῦ «ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου», ἡ οὐράνιος πανήγυρις τῶν «πεπελεκημένων» διὰ τὴν πίστιν των εἰς αὐτὴν τὴν νίκην, ἡ τελικὴ ἐπικράτησις τῆς βασιλείας Ἐκεῖνου, πού ἔγινε «νεκρὸς» καὶ τώρα εἶναι «ζωντανὸς» καὶ πού ἔχει εἰς τὰς χεῖράς Του «τὰς κλεῖς τοῦ ᾄδου καὶ τὸν θανάτου», αὐταὶ εἶναι αἱ κεντρικαὶ ἔννοιαι, γύρω ἀπὸ τὰς ὁποίας περιστρέφονται

ὄλαι ἐκείναι αἱ θαυμάσιαι ἀποκαλυπτικαὶ εἰκόνες τοῦ δράματιστοῦ Ἀποστόλου τοῦ Κυρίου, αἱ ὁποῖαι περιέχονται εἰς τὸ βιβλίον αὐτό, πού κλείνει τὴν σειράν τοῦ γραπτοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

* * *

Αὐτὸ τὸ πνεῦμα ζῆ μέσα εἰς τὴν λατρευτικὴν ζωὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς προείπομεν, ὄχι μόνον κατὰ τὴν ἑορταστικὴν περίοδον τοῦ «Πεντηκοσταρίου», πού ἀρχίζει μὲ τὸ Ἅγ. Πάσχα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ λειτουργικὸν μας ἔτος. Ἴδου δὲ πῶς τὸ διαπιστώνει αὐτὸ καὶ πῶς τὸ ἐκφράζει ὁ ἴδιος ξένος θεολόγος, μὲ τὸν ὅποιον συμφωνοῦν καὶ ὄλοι, ὅσοι κατὰ καιροὺς — καί, πρὸ πάντων, τώρα τελευταῖα — ἐμελέτησαν μὲ ἀμεροληψίαν καὶ εἰλικρίνειαν τὸ πνεῦμα καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς Ἐκκλησίας μας: «Τὸ μυστικὸν τοῦ Πάσχα», λέγει, «εἶναι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἁγίου ἔτους τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἢ ἐστία τῆς πίστεως τῆς καὶ τὸ ἐνέχυρον τῶν περὶ αἰωνιότητος ἐλπίδων τῆς εἰς τὸ κέντρον τῆς ζωῆς τῆς Πάσχα εἶναι ὁ ἄξων, πέριξ τοῦ ὁποῖου περιστρέφεται ὁλόκληρος ἡ ἐκκλησιαστικὴ λειτουργικὴ ζωὴ. Ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου, ἡ μεγάλη ἑορτὴ, ὀνομάζεται ἀκριβῶς Ἀνάστασις... Τὴν κεντρικὴν σημασίαν τοῦ Πάσχα μέσα εἰς τὸ ἅγιον ἔτος ἐξαίρει τὸ γεγονός, ἀφ' ἑνός, τῆς προετοιμασίας διὰ τοῦ Τριωδίου καί, ἀφ' ἑτέρου, τοῦ ἀκολουθοῦντος Πεντηκοσταρίου».

Κάποιος ἄλλος γράφει τὰ ἐξῆς διὰ τὴν σημασίαν καὶ τὴν δύναμιν, πού μέχρι σήμερον ἔχει ἡ Ἀνάστασις διὰ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας μας: «Ἡ στρατιὰ τῶν ἁγίων τῆς, τῶν ἱεραρχῶν τῆς καὶ τοῦ ἀπλοῖκου λαοῦ παρέμειναν προσηλωμένοι εἰς τὴν πίστιν των πρὸς τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ Ἀνάστασις ὅπως μεταμορφώσῃ ὁλόκληρον τὸν κόσμον». Εἶναι δὲ γεγονός, ὅτι καθ' ὅλας τὰς κρίσιμους περιστάσεις τῆς ἱστορίας τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν μαύρην ἐποχὴν τῆς δουλείας, ἡμισείας σχεδὸν χιλιετηρίδος, ὡς καὶ κατὰ τὰς προσφάτους ἀκόμη ἐθνικὰς περιπετείας τοῦ τελευταίου παγκοσμίου πολέμου καὶ τὸν μόλις λήξαντα ἀγῶνα τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κύπρου, ὑπῆρξε πάντοτε ζωηρὰ καὶ ἔντονος ἡ πεποίθησις εἰς τὴν δύναμιν τῆς Ἀναστάσεως. Μὲ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου συνεταυτίσθη ἡ ἀναγκαιότης τῆς ἀναστάσεως τοῦ Γένους καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἰσχύος τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς σκληρᾶς βίας

καὶ τῆς ὕλης, ἀπὸ αὐτὴν δὲ τὴν βαθυτάτην πίστιν ἤντλησαν οἱ ὑπόδουλοι Ἑλληνες Ὀρθόδοξοι καὶ οἱ ἀγωνισταὶ τὸ θάρρος καὶ τὴν δύναμιν διὰ νὰ ἀντιπαραταχθοῦν, παρὰ πᾶσαν ἀνθρωπίνην λογικὴν, ἐναντίον κραταιοτάτων Αὐτοκρατοριῶν, ἐνώπιον τῶν ὁποίων τόσοι ἄλλοι ἰσχυρότεροί μας εἶχον γονατίσει.

* * *

Ἄλλὰ ὡς δώσωμεν τὸν λόγον καὶ εἰς ἓνα ἄλλον, ποῦ ἐμελέτησε καλὰ τὴν Ὀρθοδοξίαν· αὐτὸς διεπίστωσεν, ὅτι: «Τὸ ἰδανικὸν τῆς ἀγιότητος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔχει τίποτε τὸ σκυθρωπὸν, τὸ βασιανιστικόν, τὸ ἀρρωστημένον. Ἐκεῖνο, ποῦ τῆς δίδει ἀπαστράπτουσαν λάμψιν, εἶναι ἡ θεϊκὴ χαρὰ, ἡ ὁποία ἐκπηγάζει ἀπὸ τὴν βεβαιότητα τῆς Ἀναστάσεως καὶ ἀπὸ τὴν θέαν τοῦ Θεοῦ φωτὸς καὶ ἡ ὁποία εὕρισκει τὴν ἰσχυροτέραν τῆς ἔκφρασιν κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Πάσχα». Πράγματι δέ, καμμίαν σχέσιν δὲν ἔχει ἡ σκυθρωπότης καὶ ἡ κατῆφεια μὲ τὸ ἀληθινὸν χριστιανικὸν πνεῦμα, ποῦ διετήρησε καὶ καλλιιεργεῖ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς καὶ εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μας, εἰς τὴν ὁποίαν κυριαρχεῖ ἡ πίστις εἰς τὴν Ἀνάστασιν καὶ ἡ ἐλπίς καὶ αἰσιοδοξία, ποῦ πηγάζει φυσικῶς ἀπὸ αὐτὴν τὴν πίστιν.

Σκοπὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν ὑπῆρξεν ἡ ἀπάρνησις τῆς πραγματικότητος τῆς ζωῆς τοῦ παρόντος κόσμου, ἀλλὰ ἡ ἀξιοποίησις τῆς, σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Κάτω ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ὅλα ἐπανακτοῦν τὴν ἀρχικὴν τῶν ὠραιότητα, γίνονται πάλιν «καλὰ λίαν», καὶ ἀποκτοῦν αἰώνιαν ἀξίαν, ἐφ' ὅσον τοποθετοῦνται καὶ χρησιμοποιοῦνται μέσα εἰς τὸ σχέδιον τῆς αἰωνιότητος, ποῦ ὁ Θεὸς ἔχει προδιαγράψει διὰ τὴν πορείαν τοῦ ἀνθρώπου. Αἱ «τρίβολοι» καὶ αἱ «ἄκανθαί», τὰς ὁποίας ἔσπειρεν εἰς τὸν κόσμον ἡ ἁμαρτία, ἐξαφανίζονται ἢ ἐξουδετεροῦνται δι' ἐκεῖνον, ποῦ ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῆς ἁμαρτίας μὲ τὴν λύτρωσιν καὶ τὴν σωτηρίαν, ποῦ δίδει ἡ πίστις εἰς τὸν Ἰ. Χριστόν, καὶ μὲ τὴν δύναμιν, ποῦ ἀποκτᾷ ὁ πιστὸς νὰ πατῆ «ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ». Ἐγγύησις ὄλων αὐτῶν εἶναι ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, ὁ Ὅποῖος διὰ λογαριασμὸν μας ἐνέπαιξε τὸν διάβολον καὶ «συνέτριψε τὴν κεφαλὴν» τοῦ ὄφρος καί, διὰ λογαριασμὸν μας ἐπίσης, «ἐπάτησε τὸν θάνατον» καὶ ἐγένετο «πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν». Ὁ θάνατος πλέον ἔχασε τὴν πρώτην του δύναμιν καὶ ἀξίαν, μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου, καὶ ἤλλαξε πλέον σκοτὸν

καὶ διάρκειαν· μετεβλήθη ἀπλῶς εἰς μεταβατικὸν μέσον πρὸς τὴν αἰωνιότητα, διὰ τὴν ὁποῖαν καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ θνητὰ σώματά μας προετοιμάζει, περιορισθεὶς καὶ χρονικῶς «μέχρι τῆς κοινῆς ἀναστάσεως», τὴν ὁποῖαν καθημερινῶς ὁμολογοῦμεν εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Ὁρθοδόξου μας Πίστεως: «Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν», λέγομεν ἐκεῖ, «καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος». Περὶ αὐταῦ καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ νεκρώσιμοι, ἐπικηδεῖοι καὶ ἐπιμνημόσυνοι, ὕμνοι καὶ αἱ σχετικαὶ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας μας, μὲ τὸν ἐντονώτερον τρόπον, μᾶς διαβεβαιώνουν, ἐφιστῶντες σπουδαίως τὴν προσοχὴν μας ἐπὶ τῆς ἀνάγκης νὰ ζήσωμεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ ἰδιότης μας ὡς προοριζομένων διὰ τὴν αἰωνιότητα, καὶ μάλιστα διὰ τὴν αἰώνιαν μακαριότητα, βέβαιοι, κατὰ τὸ ἀποστολικόν, ὅτι «ἡμῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει».

Ὑπὸ τοιαύτην προοπτικὴν ἀντιμετωπίζει ὁ πιστὸς τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον καί, ὑπὸ τοιούτων πεποισήσεων καὶ σκέψεων ἐμφορούμενος, ζῶν δὲ πράγματι ὅπως ὀρίζει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἔχη τὴν «χαρὰν» ἐκείνην, τὴν ὁποῖαν Ἐκεῖνος μᾶς ὑπεσχέθη καὶ τὴν ὁποῖαν, ὅπως ὁ ἴδιος μᾶς διαβεβαίωσεν, «οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ἡμῶν».

* *

Οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι παρακαλοῦνται νὰ μελετήσουν αὐτὰς τὰς σκέψεις καὶ νὰ ἐμβαθύνουν εἰς τὸ νόημά των, ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον. Νὰ ἔχουν δὲ ὑπ' ὄψιν, ὅτι γύρω ἀπὸ αὐτὰς τὰς σκέψεις εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ περιστραφοῦν καὶ αἱ ὁμιλίαι κατὰ τὴν θείαν λατρείαν ὅλης τῆς περιόδου τοῦ «Πεντηκοσταρίου», — ποῦ εἶναι ἡ κατ' ἔξοχὴν ἀναστάσιμος καὶ πασχαλινὴ ἑορταστικὴ μας περίοδος — καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ ἀκόμη συνομιλίαι των, κατὰ τὰς πασχαλινὰς ἐπισκέψεις εἰς τοὺς οἴκους τῶν Ἐνοριτῶν των ἢ εἰς ἄλλας εὐκαιρίας καὶ ἀφορμὰς, τὰς ὁποίας θὰ δώσῃ ἡ καθημερινὴ κοινωνικὴ ἐπαφὴ μὲ τοὺς Χριστιανούς.

Μέσα εἰς αὐτὸ τὸ χαρμόσυνον, ἐνθαρρυντικὸν καὶ αἰσιόδοξον πλαίσιον θὰ ἑορτασθῇ, ὅπως εἴπομεν καὶ εἰς τὸ προηγούμενον, καὶ ἡ ἀπὸ ἐφέτος καθιερωμένη «Ἐκκλησιαστικὴ ἡμέρα τοῦ Ἐργάτου», ἣτις μετατίθεται διὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Μυροφόρων (17 Μαΐου). Τὰ περὶ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἡμέρας ταύτης θὰ ἐκτεθοῦν ἐν πλάτει εἰς τὸ ἐπόμενο τεύχος.

(ΕΚ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ)

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῶ ἀδελφέ,

Σοῦ ἔγραψα σὸ προηγούμενο γράμμα μου νὰ σ' ἐρωτήσω ἂν εἶχες τὴ θεία ἔλλαμψι τοῦ ἀκηράτου φωτός, ποὺ φέρνει ἡ ἀληθινὴ θεογνωσία, ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀληθείας. Ὁ Ἱερεὺς ποὺ σὲ κατηχοῦσεν ἦταν πεπεισμένος γι' αὐτὸ καὶ ἐτοιμάζεται τώρα νὰ σὲ φέρῃ, καὶ σ' ἔφερε φυσικά, σὸ "Ἄγιο Βάπτισμα. Τώρα πιά δὲν ἀπευθύνεται σὲ σένα. Πῆρε τὴν συγκατάθεσι, ἐξήντηλε τὸ ἐρωτηματολόγιό του, ἔλαβε τὶς ἀπαντήσεις ποὺ τοῦ ἐχρειάζοντο γιὰ τὴν ἱερατικὴ του συνείδησι καὶ ἀπευθύνεται μὲ φόβο στὸν Παντοδύναμο καὶ Ἐλεήμονα Θεόν, μὲ μιὰ προσευχὴ μὲ μιὰ κατάνυξι. Μὲ τὴν χαρακτηριστικὴν αὐτῆ προσευχῆ παρεκάλει τὸν Κύριο νὰ σὲ δεχθῆ κοντά του, σὸ ἅγιο Βάπτισμα, καὶ νὰ σὲ ἀξιῶσῃ τῆς μεγάλης δωρεᾶς. Νὰ σὲ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν τὴν παλῆν ποὺ φορεῖς, νὰ σὲ ἀνακαινίσῃ καὶ νὰ σὲ κάμῃ κατὰλληλο γιὰ τὴν αἰώνια ζωὴ, νὰ σὲ ὀπλίσῃ μὲ τὴ δύναμι τοῦ Παναγίου Πνεύματος καὶ νὰ σὲ ἐνώσῃ μὲ τὸ Χριστό. Καὶ τοῦτο γιὰ ν' ἀπαλλαγῆς ἀπὸ κάθε σωματικὸ βᾶρος, νὰ μὴν ἀνήκῃς στὶς κατώτερες σωματικὰς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ νὰ γίνῃς παιδί τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, μὲ τὸ ἁγιασμένο φρόνημα, μὲ ἄγνὰ αἰσθήματα, μὲ οὐράνιες σκέψεις. Αὐτὰ εἶπε σὸ Θεὸ ὁ Ἱερεὺς, αὐτὰ λὲς καὶ σὺ γιὰ τὰ παιδιὰ ποὺ βαπτίζεις. Αὐτὸ τὸ ξέρεις. Πρόσεξε τὴ σημασίαν τῆς εὐχῆς. Πρόσεξε ἀκριβῶς τί ἐζήτησε γιὰ σένα καὶ τί ζητᾶς ἐσὺ γιὰ τὰ μικροῦτσικα παιδάκια ποὺ βαπτίζεις.

Τί σημαίνει αὐτὴ ἡ εὐχὴ: Πρῶτα-πρῶτα νὰ ὑφάνῃ ὁ Θεὸς τὸ ντύμα τῆς σωτηρίας σου ἀφοῦ ἡ καρδιά σου ἔκλινε πρὸς τὴν ἀλήθεια, ἀφοῦ σιχαίνεσαι τὸ ψέμμα. Αὐτὸς εἶναι ἓνας τύπος ποὺ κλείνει τὴν πραγματικότητά. Καὶ ἡ πραγματικότης δὲν εἶναι ἄλλη, παρ' ὅτι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἶναι πάντα πρωταρχικὴ στὸ κεφάλαιο τῆς σωτηρίας μας. Εἶδες τί εἶπε παραπάνω ὁ Ἰησοῦς; ἀπηχῶντας τὴ φωνὴ τοῦ Παύλου ποὺ στηρίζεται στὸν ὠκεανὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ: «Πάντας θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν». Θέλει ὁ Θεὸς τὸ σωσμὸ μας. Μὲ τὸ «σωθῆναι» φανερώνει τὴν ἀθλιότητά, τὸ χάλι ποὺ βρίσκεται ὁ ἀβάπτιστος ἄνθρωπος, τὸν κίνδυνο ποὺ τὸν περιβάλλει, τὸν γκρεμὸ, τὴν ἄβυσσο, τὸν παντοτεινὸ χαμὸ, δεδομένου πῶς ἡ ράχη του εἶναι φορτωμένη μὲ τὴν προπατορικὴ κατάρτα καὶ τὰ τυχόν προαιρετικὰ σου ἁμαρτήματα, ἂν ἐβαφτίστηκες μέγας. Αὐτὰ τὰ ξέρεις. Εἶναι στοιχειώδη. Λέγει, λοιπόν, ἡ εὐχὴ: Καταξίωσον αὐτὸν τῆς μεγάλης ταύτης Χάριτος. «Βέβαια ἔδωσες τὴν καρδιά σου, συγ-

κατετέθης, μόνος σου κάρφωσες τὰ μάτια σου στὸ εὐσπλαγχνικὸ χέρι τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὸ «καταξίωσον» ἔχει τὴ θέσι του. Νὰ σοῦ κάμη ὁ Θεὸς καὶ τὴν ὑψίστη τιμὴ νὰ σὲ δεχθῆ, λούζοντάς σε μὲ τὴ Χάρι τοῦ Παναγίου Πνεύματος γιὰ τὸ λυτρωμὸ σου. «Ἀπόδυσον» συνεχίζει, (αὐτοῦ τὴν παλαιότητα). Ποιὰ παλαιότητα; Τὸ ντύμα τῆς ἀδαμικῆς κατάρας, καὶ τῆς διεφθαρμένης φύσεως τὸν χιτῶνα νὰ τὸν ἀρπάξῃ καὶ νὰ τὸν κάψῃ μὲ τὴ φωτιά του, ἀντικαθιστῶντάς τον μὲ τὸν λαμπρὸ χιτῶνα τῆς ἀναμαρτησίας καὶ τῆς ἀφθαρσίας. Νὰ φύγῃ ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος, ὁ παλαιὸς τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι καὶ αἰσθάνεσθαι, ν' ἀφανισθῆ ἢ μούχλα τῆς ἀμαρτίας, νὰ διαλυθῆ ὁ ζόφος ἀπ' τὸ μυαλό σου, ν' ἀλλάξῃ ὀλόκληρο τὸ παλαιὸ σύστημα καὶ ὁ μηχανισμὸς ποὺ δούλευε μέσα σου καὶ ν' ἀντικατασταθῆ μὲ τὸ τῆς νέας ζωῆς· γι' αὐτὸ καὶ προσθέτει τὸ ἀνακαινίσσον αὐτὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον». Δὲ θὰ καταστραφῆ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ Βάπτισμα ὡς ψυχοσωματικὸς ὀργανισμὸς, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀνακαινίζουσαν Χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος ὁ ἄνθρωπος γίνεται, ὅπως μᾶς γράφει ὁ Οὐρανιστὴς Παῦλος, «καινὴ κτίσις» (Γαλ. στ' 15). Πῶς ὁ ἄνθρωπος γίνεται «καινὴ κτίσις» αὐτὸς μονάχα τὸ νοιθεῖ. Βλέπει πῶς δὲν ὑπάρχει μέσα του σκουριὰ παθῶν· λαμπικαρισμένα τὰ αἰσθήματα καὶ ἡ σκέψις πενιχάκαθαρη. Ὁμορφιά στὴν καρδιά, ξαστεριά στὸ μυαλό. Ἐνα παλαιὸ πρᾶγμα, πολυκαιριασμένο, φέρνει ἐπάνω στὴ ράχι του τὰ γηρατειά του καὶ τὴ φθορά του καὶ σοῦ μιλάει μὲ τὴ δική του γλῶσσα εἰλικρινά πῶς βρίσκεται κοντὰ στὸ θάνατο. Ἄλλὰ καὶ πρὶν πεθάνῃ, πρὶν ἀφανισθῆ, φαίνεται πῶς πάληωσε, καὶ πῶς σιγὰ-σιγὰ πέφτει σὲ ἀνυποληψία, σὲ περιφρόνησι. Τὸ σαράκι μέσα στὰ κρυφὰ τὸ πριονίζει, τὸ ἀλευροποιεῖ. Τί νὰ τὸ κάμῃς! Ὅσω κι' ἂν θελήσῃς νὰ τὸ κρατήσῃς, δὲν κρατιέται μὲ τὸ στασιό. Προχωρεῖ μὲ καλπασμὸ στὴν ἀποσύνθεσι «τὸ παλαιούμενον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ» ἔγραφεν ὁ αἰώνιος Παῦλος (Ἑβρ. η' 13). Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν προγονικὴ κατάρρα καὶ μὲ τὸ σαράκι τῶν παθῶν πρὶν βαφτισθῆ, ἦταν «παλιᾶνθρώπος». Ἐδῶ στηρίζεται καὶ ἡ χοντρή αὐτὴ λέξι. Παλιᾶνθρώπος σημαίνει ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, τοῦ κακοῦ, ἀφωρισμένος καὶ καταδικασμένος στὸν τελικὸ χαμὸ. Γιατί τὰ γράφω αὐτά; Ἀπλούστατα: Νὰ σ' ἐρωτήσω ἂν τὴν ὠφέλεια τοῦ πῆρες τὴν ἀξιοποίησες σὰ Χριστιανὸς στὸν ἑαυτό σου καὶ ἡ ζωὴ σου ἦταν ζωὴ καινούργιου ἀνθρώπου ἀπηλλαγμένου ἀπὸ τὴ σκλαβιά τῶν παθῶν του, ζωὴ ἐλευθέρου ἀνθρώπου κοντὰ στὸ Λυτρωτὴ, ἢ μήπως ἄφησες τὰ ἐνστικτα νὰ ξαναζωντανέψουν πάλι καὶ νὰ ἀποκτίσουν τὴν ἴδια δύναμι μέσα σου, ὥστε νὰ ἀνατρέψουν τὴν εὐ-

χάριστη ψυχική κατάστασι πού σουδάωσε τὸ ἅγιον Βάπτισμα. Γιατί καὶ ἐδῶ πάλι παίξει τὸ ρόλο της ἡ Βούλησίς σου. Ὅπως ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ δὲν σ' ἐκβιάζει, ἔτσι καὶ τὸ κακὸ δὲν σὲ πιάνει ἀπὸ τὸ λαιμὸ νὰ τοῦ κάμῃς τὰ χατήρια. Θεὸ δὲν σ' ἔκαμε τὸ Βάπτισμα. Σ' ἔκαμε καινούργιον ἄνθρωπο, καὶ ἔμεινες μὲ τ' ἀνθρώπινα στοιχεῖα μέσα σου. Ἡ διαφορὰ εἶναι πὼς πῆρες πλέον φῶς, ἔλαβες γνῶσιν, ἀπέκτησες δύναμιν ἐξ ὕψους, ξεμπερδεψες μὲ τὸ χρέος πού εἶχες, καὶ ἔχεις τὴν τιμὴ νὰ συνεργάζεσαι μὲ τὴ Χάρι τοῦ Θεοῦ στὸν ἀγῶνά σου κατὰ τοῦ κακοῦ καὶ νὰ νικᾷς. Δὲν εἶσαι πλέον ἔρημος, χαλασμένος, ἀδύναμος, ὥστε νὰ εἶναι εὐκόλο νὰ σὲ γονατίσῃ τὸ κακὸ, ὅπως πρὶν βαφτισθῆς. Ἄν ἀδελφέ, δουλωμένος στὰ πάθη σου, ζήτησες μὲ τὴν Ἱερωσύνη, νὰ ἐλευθερώσῃς τοὺς ἄλλους, τότε ἀσφαλῶς, βλέποντάς σε χειροπόδαρα δεμένον ὁ Σατανᾶς, θὰ ξεκαρδίζεται στὰ γέλοια γιὰ τὴν ἀφέλειά σου. Τί λές; Συμβαίνει τέτοιο πρᾶγμα;

Εἶδες τόσα στὴν Κατήχησι. Ἄς σημειώσουμε ἐλάχιστα καὶ γιὰ τὸ Βάπτισμα. Ἐλάχιστα, γιατί ὅ,τι εἶπαμε μὲ τὸ Βάπτισμα τὸ πετύχαμε. Σὲ κουράζω λιγάκι· ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ; Τοῦ «Ἐφημερίου» τοῦ ἀρέσει αὐτὴ ἡ εἰδικὴ συζήτησις...

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ Χ.

ΥΠΟ ΤΗΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ἐξεδόθη εἰς Β' βελτιωμένην ἔκδοσιν
«Ἡ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΣ»
κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ
Πατριαρχείου

Περιέχουσα

τὰς Ἱερὰς Ἀκολουθίας τῶν Νυμφίων,
τῶν Ἀγίων Παθῶν τοῦ Κυρίου Ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Ὁρθρου, τῆς Λει-
τουργίας καὶ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Με-
γάλης Κυριακῆς τοῦ Πάσχα.

Τιμᾶται πολυτελῶς βιβλιοδετημένη

ΔΡΑΧ. 40

ΕΚ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΟΙ ΙΕΡΟΚΑΤΗΓΟΡΟΙ ΚΑΙ Η ΣΥΝΤΗΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΕΡΕΩΝ

(Ἐκ τῆς ὁμιλίας του εἰς τὴν πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολῇ)

Ὁ Παῦλος ἀπαιτοῦσε νὰ συντρέχωμε μὲ κάθε τρόπο τοὺς ἐργάτες τοῦ Εὐαγγελίου. Ἔχομεν λοιπὸν—ὄλοι μας— ὑποχρέωση νὰ τοὺς συντρέχωμε καὶ νὰ τοὺς βοηθοῦμε. Γιὰ τοὺς στρατιῶτες καὶ γιὰ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ ἐπιγείου Βασιλέα δίνομε πρόθυμα· καὶ γιὰ τὴ στολὴ τους καὶ γιὰ τὴ συντήρησιν τους. Καὶ μάλιστα πληρῶνομε γι' αὐτοὺς φόρους, ὅχι σύμφωνα μὲ τὶς πραγματικὰς τους ἀνάγκας, ἀλλὰ παραπάνω ἀπ' αὐτές. Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι τρομακτικὰ ἄτοπο πρᾶγμα, ἂν γιὰ τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Θεοῦ δὲν δίνομε οὔτε κι' αὐτὸ πού τους εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ νὰ συντηρηθοῦν;

Κι' ὅμως πολλοὶ χριστιανοὶ στὸ ζήτημα αὐτὸ ἀποδεικνύονται τρισεπιρότεροι κι' ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. Ἐκεῖνοι ἐπειθαρχοῦσαν πρόθυμα στὶς διατάξεις τοῦ νόμου των γιὰ τὴ συντήρησιν τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ ἱερατείου· κι' ἔδιναν δέκατα· κι' ἀπὸ τοὺς καρποὺς τοὺς προφαντοὺς καὶ τοὺς ὠραιότερους· καὶ ξανά πάλιν δέκατα, κι' ἄλλα δέκατα· κι' ἐπιπρόσθετα χρηματικὰς προσφορὰς καὶ θυσιὰς! Κι' ὅμως κανένας δὲν ἔλεγε· πολλὰ μᾶς τρῶνε οἱ ἱερεῖς. Γιατὶ αἰσθάνονταν πῶς εἶχαν ὑποχρέωση νὰ δύνουν μὲ κάθε προθυμία καὶ μ' εὐχαρίστησιν. Καὶ γιὰ τοῦτο δὲν ἄκουε κανένας τότε αὐτὴ τὴν μικροπρέπεια καὶ τὴν προστυχιά καὶ τὴν ἀχαριστία, πῶς «πολλὰ κερδίζουν οἱ παπάδες, γιὰ νὰ παραγεμίζουν τὶς κοιλιὰς των», ὅπως τῶρα λένε μερικοὶ.

Ἄναισχυντία τῶν ἱεροκατηγόρων

Τόσοι καὶ τόσοι ἀπὸ τοὺς ἱεροκατηγόρους αὐτοὺς λαϊκοὺς κτίζουν μέγαρα, ἀγοράζουν κτήματα καὶ λογιῆς λογιῆς ὑποστατικά· κι' ὅμως συνεχίζουνε ἀχόρταγοι καὶ σὰν μανιακοὶ τὴν πλεονεξία τους, σὰν νὰ μὴν εἶχανε τίποτε. Ἄν ὅμως κάποιος ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς ντυθῆ κάπως καλύτερα, ἢ μπορεῖ νὰ συντηρῆ μὲ κάποιαν ἄνεσιν τὴν εἰκογένειά του, ἀμέσως σκανδαλίζονται γιὰ τὸ ἔγκλημα αὐτὸ καὶ φωνάζουν πῶς «ὁ παπᾶς ἐπλούτησε».

Τὸ πρᾶγμα ἔχει βέβαια καὶ κάποιαν ἀλήθεια. Καὶ οἱ ἱερεῖς μπορεῖ νὰ νομισθοῦνε σὰν πλούσιοι, ἐπειδὴ ἱκανοποιοῦνται μὲ τὰ μικρὰ καὶ μένουν εὐχαριστημένοι μὲ τὰ λίγα· κι' ἐπειδὴ οὔτε ἀσωτεύουε οὔτε καὶ σπαταλοῦνε. Ἐνῶ ἀντίθετα τόσοι καὶ τόσοι λαϊκοί, μὲ τὴν ἀχόρταγην πλεονεξία τους, μὲ τὰ περιττά τους ἔξο-

θα και με τις ασωτιες και τις σπατάλες τους, καταντοῦν συχνά στὴ στέρηση και σὲ μεγάλες στενοχώριες.

Ἐως πότε λοιπὸν θὰ ἐπιμένετε οἱ ἱεροκατήγοροι σὲ τέτοιες μωρίες; Δὲν σᾶς φθάνει ἡ κακομοιριά, πὼς προσωπικὰ ἐσεῖς τίποτα δὲν δίνετε γιὰ τὸν ἱερέα, ἀλλὰ προσθέτετε και τὸ ἐγκλημα νὰ τὸν κακολογᾶτε; Κι' ἂν πάλι τοῦ δίνετε, γατὶ γίνεσθε ἱεροκατήγοροι και χάνετε ἔτσι τὸν μισθὸν ἀπὸ τὴν καλὴ σας αὐτὴν πράξη;

Ἐπλούτισε ἀπὸ τὴν Ἱερωσύνη!

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς θὰ μποροῦσαν νᾶναι κι' αὐτοὶ πλούσιοι, ἂν ἀντὶς νὰ ἱερωθοῦνε, ἀκολουθοῦσαν κι' αὐτοὶ κάποιον ἀπὸ τὰ κερδοσκοπικὰ ἐκεῖνα ἐπαγγέλματα, ποὺ μ' αὐτὰ πλουτίζουν τόσο και τόσο, χωρὶς μάλιστα νᾶχουνε καμιὰ μόρφωση και καμιὰ τεχνικὴ κατάρτιση κι' ἀνάπτυξη. Ἐγίνηκαν ὁμως ἱερεῖς. Και σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ εἰπῆς· ποῦ βλέπεις τὰ μεγάλα κέρδη και τὰ πλοῦτη τῶν ἱερέων; ἔχεις νὰ μοῦ δείξης ἱερεῖς ποὺ νᾶχουνε μεγάλες περιουσίες; ἢ νᾶχουνε μέγαρα ἐπιβλητικὰ και ἀμάξια και ἄλογα;

Ἄν καταγίνονταν σὲ τέτοια οἱ ἱερεῖς κι' ἐγὼ θὰ τοὺς ἐκατηγοροῦσα. Και δὲν θὰ ἐλογάριαζα τίποτε, παρὰ θὰ τοὺς ἔλεγα πὼς εἴσθε ἀνάξιοι τῆς ἱερωσύνης. Και τόσο περισσότερο θὰ τᾶκανα αὐτό, γατὶ ἂν ἦσαν τέτοιοι, δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ συμβουλευθοῦν κι' ἄλλους ν' ἀπέχουν ἀπὸ τὰ περιττὰ αὐτὰ πράγματα.

Τὶ ὁμως συμβαίνει στὴν πραγματικότητα με τοὺς ἱερεῖς; Ἄν κάποιος ἀπ' αὐτοὺς τὰ καταφέρνῃ νὰ ντύνεται και νὰ συντηρηταί, αὐτὸ εἶναι πλεονεξία και πλουτισμός! Πὼς τὸν ἤθελες λοιπὸν τὸν ἱερέα ἐσύ; Νὰ γυρίζῃ στοὺς δρόμους και νὰ ζητιανεύῃ;

Ἴσως ἓνας παπᾶς ν' ἀπόληξε κι' αὐτὸς ἓνα σπιτάκι. Τὶ ἤθελες λοιπὸν νὸ μένῃ ἄστεγος;

Ἡ φτώχεια τοῦ Κλήρου εἶναι ντροπὴ γιὰ τὴν κοινωνία

Ντραπήτε λοιπὸν ὅσοι κάνετε τέτοιες ἐπικρίσεις κατὰ τῶν ἱερέων. Τοὺς σαρκικοὺς σας γονιοὺς τοὺς θέλετε και πάρα πολὺ εὐλόγα—νᾶναι καλοστεγασμένοι και νᾶχουνε τ' ἀναπαυτικὰ τους δωμάτια και τὴν καλὴ τους τροφή, και τὴν καλοβαλμένη τους φορεσιά. Ἄν ἐπεινοῦσαν, θὰ τὸ ἔθεωρούσατε αὐτὸ δικὴ σας καταισχύνῃ. Ὁ ἱερέας ὁμως εἶναι ὁ πνευματικὸς σας Πατέρας. Τὴν ὕλικὴ του λοιπὸν στέρηση και τὴν ἀνάξιοπρεπῆ κοινωνικὴ του ἐμφάνιση πρέπει νὰ τὴν θεωρῆ ἢ κοινωνία σὰν δικὴ τῆς ντροπῆς και δικὴ τῆς καταισχύνῃ. Ἡ στέρησή του και ἡ καταφρόνια του αὐτὴ εἶναι αἴτιος γιὰ τὰ πνευματικὰ του παιδιὰ.

Μετάφρ. ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ “ΛΕΙΜΩΝΑ,,

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΟΣΧΟΥ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΣΚΗΤΙΚΑ

“Όταν ήμαστε στήν Ἀλεξάνδρεια, ἐπήγαμε στό μοναστήρι τοῦ ἁββᾶ Ἰωάννη τοῦ Εὐνούχου, μέ τή λόγιαση νά ὠφεληθοῦμε. Εὐρήκαμε λοιπόν ἐκεῖ ἕναν ἄνθρωπο πολὺ γερασμένο, πού εἶχε ζήσει στό μοναστήρι ὀγδόντα περίπου χρόνια καί πού ἦτανε τόσο πολὺ συμπονετικός, ὅχι μονάχα στοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ καί πρὸς τὰ ζῶα, πού ἄλλον τέτοιον, ἐμεῖς τοῦλάχιστον, δὲν εἶχαμε ξανασυναντήσει.

Γιατὶ ὁ γέροντας ἐκεῖνος δὲν ἔκανε τίποτες ἄλλο, παρὰ τοῦτο. Τὸ πρῶτὶ πού ξυπνοῦσε ἐτάιζε τὰ σκυλλιά τοῦ μοναστηριοῦ· ὕστερα ἐπήγαινε κι’ ἔρριχνε στὰ μικρὰ μερμηγκάκια σιμιγδάλι καί στὰ μεγάλα σιταροκρίθαρο· ἐμούσκευε ἀκόμη καί ξερόψωμα καί τᾶρριχνε στὰ δώματα γιὰ νά τρῶνε τὰ πουλάκια. Καί μέ τὸ φέρσιμό του αὐτὸ τὰ κατάφερε νά μὴν ἀφήση στό μοναστήρι, οὔτε πόρτα, οὔτε παράθυρο, οὔτε καντήλι, οὔτε καί ζωγραφιά· καί γιὰ νά μὴν πολυλογῶ ἀραδιάζοντας τὸ καθετί, δὲν ἀφῆκε τίποτες ἀπολύτως ἀπὸ τὰ χρειαζόμενα. Κι’ οὔτε καί γιὰ μιὰν ὥρα μονάχα δὲν ἔμενε στὰ χέρια του οὔτε χρῆμα, οὔτε βιβλίο, οὔτε ροῦχο. Ἀλλὰ τὰ μοίραζεν ὅλα στοὺς ἀναγκασμένους, κι’ ὅλη του ἡ ἔγνοια ἦτανε τὸ νά φροντίζη γι’ αὐτούς. Καί θέλοντας νά μᾶς παραστήσουν τὴ φιλεύσπλαγχη καί τὴν ἐλεήμονη ψυχὴ του μᾶς ἀνιστόρησαν αὐτό.

Κάποτε, μᾶς εἶπανε, ἐπῆγε καί τὸν βρῆκε κάποιος γεωργὸς καί τοῦ ζήτησε νά τοῦ δανείσῃ μιὰ λίρα χρυσῆ. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶχεν ὁ γέροντας (γιατὶ ποτὲ δὲν βρισκότανε στὰ χέρια του χρυσάφι) τὸν ἔστειλε νά δανεισθῆ, γιὰ λογαριασμὸ δικό του, ἀπὸ τὸ μοναστήρι· κι’ ὅταν ἐγύρισε καί τὴν ἔφερε, τοῦ τὴν ἔδωκε. Κι’

αὐτὸς τὸν ἐβεβαίωσε καὶ τοῦ εἶπε· — «Ἵστερα ἀπὸ ἓνα μῆνα θὰ σοῦ τὴν γυρίσω».

Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἐπεράσανε δυὸ χρόνια κι' ὁ γεωργὸς δὲν τοῦ τὴν ἔφερε (γιατὶ δὲν κατώρθωσε νὰ τὴν οἰκονομήσῃ), ἔστειλεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης καὶ τὸν ἐφώναξαν καὶ τοῦ εἶπε· — «Ἀδελφέ μου, νὰ μοῦ γυρίσῃς τὴ λίρα πού σ' ἐδάνεισα». Κι' αὐτὸς τ' ἀπάντησε — «Ὁ Θεὸς τὸ ξέρει, γέροντά μου, πῶς δὲν ἔχω».

Καὶ τότες ὁ γέροντας τοῦ λέει — «Ἐγὼ σοῦ βρῆκα ἓνα τρόπο, πού μ' αὐτὸν θὰ μπορέσῃς νὰ μοῦ τὴ γυρίσῃς». Κι' αὐτὸς τ' ἀπάντησε — «Πρόσταξε ὅ,τι θέλεις κι' ἐγὼ θὰ τὸ κάμω παρευθύς». γιατί ὁ ἄνθρωπος ἐνόμισε πῶς θὰ τὸν προστάξῃ νὰ τοῦ κάμῃ κάποια δουλειά.

Ὁ ἀββᾶς τότε τοῦ λέει. — «Ὅταν θὰ σοῦ μένη καιρὸς καὶ δὲν θάχῃς ἄλλη δουλειά, νάρχεσαι ἐδῶ στὸ μοναστήρι καὶ νὰ κάνῃς τριάντα μετάνοιες· κι' ἐγὼ σοῦ ὑπόσχομαι, πῶς γιὰ κάθε φορὰ πού θάρχεσαι θὰ σοῦ δίνω κάποια μικρὴ πληρωμὴ· καθὼς καὶ τὴν τροφὴ σου καὶ τὸ πιοτί σου».

Κι' ἀφοῦ ἐσυμφώνησαν νὰ κάνῃ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸ τὸ πράγμα, ὅσες φορὲς εὐκαιροῦσε, ἐκεῖνος ἐπήγαινε· καὶ κάθε φορὰ πού ἔκανε τίς μετάνοιες τοῦδινε ἓνα νόμισμα γιὰ φιλοδώρημα καὶ τὸν ἔβαζε νὰ τρώῃ καὶ νὰ πίνῃ καὶ τοῦδινε καὶ μερικὰ παξιμάδια γιὰ τὸ σπίτι του. Μ' αὐτὸ λοιπὸν τὸν τρόπο ἐσυμπληρώθηκαν εἴκοσι τέσσαρα νομίσματα, πού τόσο ἐτραβοῦσεν ἡ λίρα. Καὶ τὴν ἐπῆρεν ὁ γέροντας καὶ τὸν ἄφησε νὰ φύγῃ, δίνοντάς του τὴν εὐχὴ του καὶ τὴν εὐλογία του.....

Ὁ ἴδιος ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Εὐνοῦχος μᾶς εἶπε καὶ τοῦτο. — «Ἀνέβηκα κάποτες στὴ Θηβαΐδα στὸ κοινόβιο τοῦ ἀββᾶ Ἀπολλῶ, κι' ἐκεῖ εἶδα κάποιον ἀδελφὸ νέο στὴν ἡλικία, πού εἶχε καὶ τὸν κατὰ σάρκα πατέρα του καὶ ἦτανε κι' αὐτὸς ἀδελφός. Εἶχε ταχθῆ λοιπὸν ὁ νέος αὐτὸς ἀδελφός νὰ μὴ βάλῃ στὸ στόμα του σ' ὄλη

του τῆ ζωῆ νερό, οὔτε καὶ κρασί, οὔτε καὶ τίποτες ἄλλο πιτό· καὶ ἡ τροφή του ἦτανε τὰ τρίζυμα καὶ μερικά χορταρικά, πού εἶχανε τῆ δύναμη νὰ τοῦ ἀντισκόβουνε τῆ δίψα του. Ἡ δουλειά του δὲ στὸ μοναστήρι ἦτανε, νὰ φουρνίζῃ τὰ ψωμιά.

Κάνοντας ὅμως αὐτό, ἀρρώστησεν ἐπάνω στὰ τρία χρόνια. Κι' ἐπειδὴ ἐψηνότανε ἀπὸ τὸν πυρετὸ κι' ἐνοιωθε ὑπερβολικὴ δίψα, τὸν παρακαλοῦσαν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ νὰ δεχθῆ νὰ πάρῃ κάποιον ὑγρὸ γιαντρικό, μὰ δὲν τὸ παραδεχότανε αὐτὸ μὲ κανένα τρόπο. Ὁ ἡγούμενος λοιπὸν τοῦ μοναστηριοῦ ἔστειλε τότε κι' ἔφερε κάποιον γιαντρό, μήπως μπορέσῃ κι' ἀνακουφίσῃ κάπως τὸν ἀρρωστον ἀδελφὸ. Ὅταν λοιπὸν ἐπῆγγε καὶ τὸν εἶδε νὰ βρίσκεται σὲ τέτοιαν μεγάλῃ ἀνάγκῃ καὶ σὲ τέτοιο χάλι, κι' ἀφοῦ τὸν ἐθερμοπαρακάλεσε νὰ πάρῃ κάποιον ὑγρὸ γιαντρικὸ κι' αὐτὸς δὲν ἐδέχθηκε, λέει στὸν ἀββᾶ·
— «Φέρετέ μου μιὰ μεγάλη σκάφη».

Ὅταν λοιπὸν τοῦ τὴν ἔφεραν, ἔρριξε μέσα τέσσαρες κουβάδες νερὸ καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθήσῃ σ' αὐτή, χωσμένος στὸ νερὸ ἕως τὰ μεριά του, ἐπὶ μιὰν ὀλόκληρην ὥρα. Κι' ὁ σεβάσμιος γέροντας μᾶς διηγήθηκε (γιατὶ ἦτανε μπροστὰ κι' αὐτός, ὅπως ἔλεγε, ὅταν τὸν ἀνάστυραν ἀπὸ τὸ νερό), πὼς ὁ γιαντρὸς ὅταν ἐμέτρησε κατόπιν τὸ νερό, τὸ βρῆκε πὼς ἦτανε λιγώτερο κατὰ ἓνα κουβά.

Νά! σὲ τί δοκιμασίες ἔβαζαν τὸν ἑαυτὸ τους, μ' ὅλα τους τὰ δυνατά, οἱ ὅσοι ἀσκητές· κι' ἔκαναν μὲ μεγάλῃ ἀυστηρότητα τὴν ἀσκησὴ τους· κι' ἐβασάνιζαν τὸν ἑαυτὸ τους γιὰ τῆ Δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ γιὰ ν' ἀπολαύσουν τὰ αἰώνια ἀγαθά.

Ὁ ἴδιος πάλι μᾶς διηγήθηκε καὶ μᾶς εἶπε καὶ τοῦτο. — «Στὸ ἴδιο τὸ κοινόβιο μπῆκα στὸ κελλὶ κάποιου γέροντα καὶ εἶδα πὼς στὸ μέρος πού ἔκανε τίς μετάνοιες ἦτανε μιὰ πλάκα πού ἐγονάτιζεν ἐπάνω της. Ἐκεῖ λοιπὸν πού ἐστήριζε τὰ χέρια του καὶ τὰ πόδια

του ἢ πλάκα εἶχε κάμει γούβα καὶ εἶχε βαθουλώσει περισσότερον ἀπὸ τέσσερα δάκτυλα. Τόσες πολλές μετάνοιες ἔκανε».

ΠΩΣ ΕΣΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΨΑ ΚΑΠΟΙΟΙ ΤΑΞΙΔΙΩΤΕΣ

Ὁ ἀββᾶς Γεράσιμος μᾶς διηγήθηκε καὶ μᾶς εἶπε·
—«Κάποτες πού κατέβαινα μ' ἓνα καράβι ἀπὸ τὸ Βυζάντιο, ἐμπῆκε μέσα καὶ κάποιος δημόσιος γραφιάς, μαζί με τὴ γυναῖκά του, πού τῶχε τάμμα νὰ πάη νὰ προσκυνήσῃ τοὺς ἅγιους τόπους.

Ὁ καπετάνιος τοῦ καραβιοῦ ἦτανε πολὺ θεοφοβούμενος καὶ νηστευτής. Ὅπως λοιπὸν ἐταξιδεύαμε, τὸ ὑπηρετικὸ προσωπικὸ τοῦ ὑπάλληλου αὐτοῦ ἐσπαταλοῦσε τὸ νερὸ. Κι' ἔτσι, ὅταν ἤμαστε πλειὰ μεσοπέλαγα ἐλείφθηκε τὸ νερὸ καὶ βρεθήκαμε ὅλοι σὲ μεγάλην ἀνάγκη. Ἦτανε δὲ ἀξιοδάκρυτο θέαμα νὰ βλέπη κανεὶς γυναῖκες καὶ παιδιὰ καὶ μωρουδέλια νὰ σβύνουν ἀπὸ τὴ δίψα καὶ νὰ κοίτωνται σὰν νεκροὶ. Σὰν ἐπέρασαν λοιπὸν τρεῖς περίπου ἡμέρες σὲ μιὰ τέτοια στέρηση καὶ δὲν ἔμενε πλέον ἐλπίση ζωῆς, ὁ γραφιάς μὴν ὑποφέροντας τὸν ἀβάσταγον αὐτὸν καῦμό, ἐτράβηξε τὸ σπαθί του κι' ἤθελε νὰ σκοτώσῃ τὸν καπετάνιο καὶ τοὺς ναῦτες. Γιατὶ ἔλεγε, πὼς αὐτοὶ φταίουν πού χανόμαστε, ἐπειδὴ δὲν ἐφρόντισαν νὰ πάρουνε μαζί τους τὸ νερὸ πού θὰ μᾶς ἐχρειαζότανε.

Ἐγὼ τότες ἐπρόσπεσα σ' αὐτὸν καὶ τοῦ εἶπα.

—«Μὴν τὸ κάνης αὐτό, καλέ μου ἄνθρωπε, ἀλλὰ καλύτερα νὰ παρακαλέσωμε τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, τὸν ἀληθινὸ μας Θεό, πού ἀμέτρητα κι' ἀνεξιχνίαστα εἶναι τὰ θαυμάσιά Του καὶ τόσα, πού νοῦς ἀνθρώπου δὲν μπορεῖ νὰ τὰ χωρέσῃ. Γιατὶ καὶ ὁ καπετάνιος τρεῖς ἡμέρες τώρα συνέχεια δὲν κάνει τίποτες ἄλλο, παρὰ νὰ δέεται καὶ νὰ νηστεύῃ».

Ὅταν λοιπὸν, ὕστερα ἀπὸ τὰ λόγια μου αὐτὰ ἠρέμησεν ὁ ὑπάλληλος, τὴν τέταρτην ἡμέρα κι' ὅταν ἦ

ΤΗ· ΥΠΕΡΜΑΧΩ· ΣΤΡΑΤΗΓΩ· ΤΑ ΝΙΚΗΤΗΡΙΑ

ΧΑΙΡΕ ΝΥΜΦΗ ΑΝΥΜΦΕΥΤΕ...

Ἐπὶ τοὺς θόλους τῆς Ἐκκλησίας τῶν Βλαχερνῶν

Ἡ Πόλις ξαναγυρίζει στὴ σκέφι καὶ στὴν ψυχὴ μας σὰν ἓνα ὄραμα κι' ἓνας παλμός. Εἶναι ἡ ἐποχὴ ποὺ ἡ μορφή τοῦ Βυζαντίου γίνεται ἀθέλητα ἓνας φωτεινὸς ὀραματισμὸς κ' ἓνας ὀλόκληρος ψυχικὸς κόσμος. Ἡ ἀτμόσφαιρά του ἀναδίνει τὸ λεπτὸ μῦρο τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ οἱ παραδόσεις του γίνονται καμπανοκρουσιές ποὺ δονοῦν δυνατὰ στὴν ψυχὴ μας.

Αὐτὴ ἡ ἐποχὴ τῶν παραμονῶν τοῦ θείου δράματος μᾶς φέρνει πίσω κοντήτερα πρὸς τὸν χριστιανικὸ βυζαντινὸ μυστικισμό. Χαρμόсуна ἀντηχοῦν ἀκόμη οἱ νικητήριοι αἶνοι καὶ τὰ εὐχαριστήρια πρὸς τὴν Ἑπέμαχον στρατηγόν, τὴν Παναγίαν. Ὡς προστάτιδα τῆς πρωτεύουσας τῆς ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας τὴν ἐλάτρευσαν οἱ βυζαντινοὶ καὶ ἔτσι τὴν ἀναφέρουν οἱ βυζαντινοὶ χρονογράφοι καὶ ὑμνογράφοι. Καὶ ἡ τελετὴ τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου στὸ μισοσκόταδο τῆς ἐκκλησίας τῶν Βλαχερνῶν, τὸ φωτισμένο μὲ τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς ὀρθόδοξης ψυχῆς δημιουργεῖ ἓνα πανορθόδοξο συναγεμὸ. Ὁ ὀραματισμὸς τῆς Πόλης, τὴν ἐποχὴ αὐτὴν ξυπνᾷ ἓνα ὀλόκληρο κόσμον ποὺ τὸν δονοῦν οἱ βαθύτερες συγκινήσεις μας καὶ τὰ πιὸ ἱερά καὶ πηγαῖα συναισθήματα. Οἱ δρόμοι πρὸς τὰ παλῆὰ ἀνάκτορα τῶν Βλαχερνῶν καὶ πρὸς τὴν πορεῖα ἔξω ἀπὸ τὴν Πύλην τοῦ Ρωμανοῦ καὶ τὰ κάστρα μᾶς ὀδη-

ῶρα ἦταν περίπου ἕξι ὁ καπετάνιος ἐσηκώθηκε ὀρθιος κι' ἐφώναξε δυνατὰ καὶ σὲ βαθμὸ ποὺ νὰ σαστίσουν ὅλοι.

— «Δόξα σ' ἐσένα, Χριστέ μου καὶ Θεέ μας». Καὶ προστάζει στοὺς ναῦτες — Μάϊνα τὰ πανιά.

Κι' ὅταν ἐλασκάρισαν, ἐστάθηκεν ἐπάνω ἀπὸ τὸ καράβι ἓνα σύννεφο κι' ἄρχισε νὰ βρέξη τόσο πολὺ καὶ τόσο ἄφθονα ποὺ ἐγέμισαν ὅλα τὰ νεροδοχεῖα.

Ἦτανε δὲ τὸ θαῦμα αὐτὸ μεγάλο καὶ τρανόν. Γιατὶ ὅσον ἀρμένιζε τὸ καράβι μᾶς παρακαλουθοῦσε καὶ τὸ σύννεφο. Ἀπόξω δὲ ἀπὸ τὸ καράβι δὲν ἔβρεξε καθόλου.

Μετάφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

γούν ἔστω καὶ νοερά σέ προσκυνήματα εὐλαβικά. Καὶ ἡ χριστιανικὴ συγκίνησις καὶ εὐλάβεια μπερδεύεται μὲ κάποια ψυχικὰ ρίγη βγαλμένα ἀπὸ τὸ ἀγκάλιασμα τῆς μνήμης μιᾶς ἐποχῆς παλαιότερης τοῦ Βυζαντίου. Οἱ Παναγίαι στολισμένες μὲ ἀνοιξιὰτικὰ ἄνθη καὶ μὲ τὴν ἔκφρασι τῆς διαισθήσεως τοῦ μεγάλου σπαραγμοῦ ποὺ μέλλει νὰ δοκιμάσῃ ἡ μητρικὴ καρδιά, ἀφιερωμένες στὴν Θεοτόκο ὡς προστάτιδα τῆς Πόλης, πολλὰς ἐκκλησίας τῆς, οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς ὁποῖες μετετράπησαν σὲ τζαμιά μετὰ τὴν ἄλωσι.

Χαῖρε δι' ἧς νεουργεῖται ἡ κτίσις
χαῖρε δι' ἧς βρεφουργεῖται ὁ κτίστης.

Ἡ βρεφουργὸς αὐτὴ μὲ τὸν φωτοστέφανο τῆς παναγιωσύνης δημιουργεῖ μὲ τὴν ἔκφρασι τοῦ χριστιανικοῦ Βυζαντίου τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς χριστιανικῆς Πόλης. Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος ποὺ ἀναπέμπεται ὡς αἶνος καὶ ὡς εὐχαριστήρια πρὸς τὴν προστάτιδα καὶ ὑπέρμαχον στρατηγὸν ἐξακολουθεῖ στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων νὰ ζωντανεύῃ τὴν συγκίνησι καὶ τὴν χριστιανικὴ μας συνειδησι. Γύρω ἀπὸ τὸν ποιητὴν τῆς ὑπέροχης αὐτῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμνογραφίας οἱ ἐκδοχὰς ὑπῆρξαν πολλὰς καὶ διάφορες. Ἄλλ' οὐδεμία τελικὰ ἀπέμεινεν ἀμφιβολία, ὅτι ἓνα τέτοιο μεγαλόπνευστο ποίημα δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ φιλοτεχνηθῇ οὔτε ἀπὸ τὸν Πατριάρχην Φώτιον, ὡς ἐπιστεύθη ἀρχικῶς, οὔτε ἀπὸ τὸν μαθητὴν του τὸν Γεώργιο Σικελιώτη οὔτε καὶ ἀπὸ τὸν Πατριάρχην Σέργιο, ποὺ προῖστατο τῆς νικητηρίου δεήσεως εἰς τὸν πάνσεπτο ναὸ τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν μετὰ τὴν συντριβὴν τῶν Ἀβάρων ἐπιδρομῶν. Ἡ ἀπλότης ἀγκάλιασμένη μὲ τὸ ὕψος τῶν νοημάτων τοῦ θεοῦ ὑπερόχου αὐτοῦ ποιήματος ἔχει πείσει πολλοὺς, ὅτι ποιητὴς του εἶναι Ρωμανὸς ὁ Μελωδός. Μόνον αὐτός, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ ὑμνογράφος του ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἑορτῆς του λέγει «Ἐν θεοπνεύστοις ἄσμασι κατετράνωσας, μάκαρ, τὴν τοῦ Χριστοῦ ἀπόρρητον θείαν οἰκονομίαν καὶ ὕμνοις ἔστεψας πάντας, Ρωμανέ, τοὺς ἀγίους, μεθ' ὧν παιδρῶς ἀνύμνησας τὴν ἀγνὴν καὶ παρθένον», ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξυμνήσῃ μετὰ τὴν ἀπλότητα καὶ εὐλάβεια, ἀλλὰ καὶ μὲ τόσην ὁμορφίαν καὶ παραστατικότηταν τὸ μυστήριον τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως. Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος ἐφιλοτεχνήθη σύμφωνα μὲ ὅλες τὶς ὑπάρχουσες ἐνδείξεις κατὰ τὴν ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, διὰ πρώτην φοράν δὲ ἐψάλη μετὰ τὴν καταστολὴν τῆς στάσεως τοῦ Νίκα. Ἐπανελημμένως δὲ ἠκούσθη σὲ διάφορους ναοὺς τοὺς τιμωμένους μὲ τὸ ὄνομα τῆς προστάτιδος τῆς Πόλεως Θεοτόκου. Ἄλλ' ἡ ἱστορία συνδέει τὸ θεόπνευστον

αὐτὸ ποίημα τοῦ μεγάλου ἐκκλησιαστικοῦ μελωδοῦ με τὴν νύκτα τῆς δεήσεως τοῦ λαοῦ τοῦ Βυζαντίου με τὸν Πατριάρχη Σέργιον ἐπὶ κεφαλῆς εἰς τὸν ναὸν τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν. «Ὁρθοστάδην τότε ἅπας λαὸς κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ὕμνοις τὴν τοῦ Κυρίου μητέρα ἔμελψε».

*

Ἄλλ' ὅς στρέψουμε τὴν σκέψι μας κοντύτερα πρὸς τὴν ἱστορία καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῆς Βλαχερνιώτισσας.

Ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ Προκοπίου οἱ κάτοικοι τοῦ Βυζαντίου ἐθεωροῦσαν τὴν Θεοτόκο πολιοῦχο. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἀπεφάσισε ἐπὶ τῆς βασιλείας του καὶ ἔκτισε τὴν ἐκκλησίαν τῶν Βλαχερνῶν, τὸ κάλλος τῆς ὁποίας κατὰ τοὺς χρονογράφους τῆς ἐποχῆς ἡμιλλᾶτο με τὸ οὐράνιο κάλλος. Οἱ κίονές της ἦταν ἀπὸ πράσινο ἴασπι καὶ τὰ κιονόκρανά της σκαλισμένα ἐπίχρυσα ἢ ἐπάργυρα. Ἐξαιρετικῆς τέχνης καὶ πλούτου τὰ ψηφιδωτὰ της με σκηνές τοῦ εὐαγγελικοῦ κύκλου ἀπὸ τὴν Γέννησι μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς. Ὁ ἄμβων της ἀργυροῦς παρουσίαζε καὶ αὐτὸς θαῦμα τέχνης. Πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν ἐτελοῦντο μεγάλες ἐορτές, ἀγρυπνίες καὶ λιτανεῖες. Γιατὸ καὶ ὁ ἀκάθιστος ὕμνος συνδέεται με τὴν λατρεία τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν καὶ τις ὀλονύκτιες ἐκάστοτε δεήσεις.

Ἕμνοις αὐπνοῖς εὐχαριστεῖ ἡ πόλις,
τὴν ἐν μάχαις ἀγρυπνον ὕμνεϊ προστάτιδα.

Ἐπιβλητικὴ ἦταν ἡ ἀγρυπνία ποὺ ἐτελεῖτο τὸ πρῶτο Σάββατο τῆς Τεσσαρακοστῆς πρὸς τὸ ξημέρωμα τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὴν νύκτα ἐκείνη συνηθοῦντο καὶ διενυκτέρευαν ἀγρυπνοὶ καὶ προσευχόμενοι στὴν ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας ὅλοι οἱ μοναχοὶ τῆς πρωτεύουσας καὶ τῶν προαστείων με τὸν Πατριάρχη ἐπὶ κεφαλῆς. Τὸ πρῶτ' τῆς Κυριακῆς ἱεουργοῦσε ὁ Πατριάρχης καὶ μετὰ τὴν πατριαρχικὴ λειτουργία τὰ πλήθη σὲ ἐπιβλητικὴ λιτανεῖα κατηθύνοντο πρὸ τὸν ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἐκεῖ μπροστὰ στὴν κυρία εἴσοδο τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἀνέμενε ὁ Αὐτοκράτορας ποὺ εἰσῆρχετο δίπλα στὸν Πατριάρχη πρὸς τέλεσιν πανηγυρικῆς δοξολογίας πρὸς τὴν Θεοτόκον. Λίγο ἀργότερα εἶχαν καθιερωθῆ οἱ λιτανεῖες τῆς Παρασκευῆς, ποὺ ὀνομάζονταν «πρεσβεῖαι» καὶ στὶς ὁποῖες ἐλάμβαναν μέρος καὶ οἱ αὐτοκράτορες. Ὁ Αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος ἀκολουθοῦσε γυμνόπους εἰς τὴν λιτανεῖα αὕτῃ τῆς Παρασκευῆς στὸν περίβολο τῆς ἐκκλησίας τῶν Βλαχερνῶν καὶ στὶς ὀλου-

κτίες παρίστατο τακτικά ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελωδός, ὁ ὁποῖος καὶ ἔγραψε τὸν περίφημον ὕμνον πρὸς τὴν Θεοτόκον.

Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει
καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει.

Ἡ νίκη τῶν βυζαντινῶν καὶ ἡ διάσωσις τῆς «πόλεως τοῦ παμβασιλέως» ἀπὸ τοὺς Ἀβάρους ἐπιδρομεῖς καὶ πολιορκητάς, ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος ἐμάχετο ἐναντίον τῶν Περσῶν, ὠδήγησαν τὸν Πατριάρχην Σέργιον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν. Τότε εἰς τὸν εὐχαριστήριον ἀκάθιστον ὕμνον πρὸς τὴν Θεοτόκον, ποὺ εἶχε συνταχθῆ τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μετὰ τὸ γνωστὸν ὡς προοίμιον τροπάριον

Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς λαβῶν ἐν γνώσει

προσετέθη καὶ ὁ νικητῆριος παιάνας, ἡ δοξολογία πρὸς τὴν προστάτιδα τῆς Πόλεως Θεοτόκον.

Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια
ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια.

Καὶ γιὰ πρώτην φοράν ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς ἐκκλησίας τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν ἠκούσθη ὁ ὑπέροχος αὐτὸς ὕμνος, πλαισιῶντων τὸν εὐλαβικὸν χαιρετισμὸν τῶν πιστῶν, αὐτὸν ποὺ ψιθυρίζουν σὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων τὰ χριστιανικὰ χεῖλη μετὰ συγκίνησι καὶ εὐλάβεια πάντοτε.

Χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

«Φωτοδόχον λαμπάδα, τοῖς ἐν σκότει φανείσαν, ὀρῶμεν τὴν ἁγίαν Παρθένον· τὸ γὰρ ἄυλον ἄπτουσα φῶς, ὀδηγεῖ πρὸς γνώσιν θεϊκὴν ἅπαντας, ἀγγῆ τὸν νοῦν φωτίζουσα, κραυγῇ δὲ τιμωμένη ταῦτα.

Χαῖρε, ἀκτίς νοητοῦ Ἡλίου· χαῖρε βολὴς τοῦ ἀδύτου φέγγους.

Χαῖρε ἀστραπή τὰς ψυχὰς καταλάμπουσα· χαῖρε ὡς βροντὴ τοὺς ἐχθροὺς καταπλήττουσα.

Χαῖρε, ὅτι τὸν πολύφωτον ἀνατέλλεις φωτισμόν· χαῖρε, ὅτι τὸν πολύρρυτον ἀναβλύζεις ποταμόν.

Χαῖρε, τῆς κολυμβήθρας ζωγραφοῦσα τὸν τύπον· χαῖρε, τῆς ἁμαρτίας ἀναιροῦσα τὸν ὄυπον.

Χαῖρε, λουτήρ ἐκπλύνων συνείδησιν· χαῖρε, κρατῆρ κερνῶν ἀγαλλίασιν».

(Ἀπὸ τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον)

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΝΟΣ ΑΝΑΧΩΡΗΤΟΥ

ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟ «ΤΡΙΩΔΙΟ»

Ἄσύγκριτος δὲ εἶναι ὁ πλοῦτος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου, καὶ μέγιστη ἡ μορφωτικὴ του ἀξία, ὅπως τὸ ἀποδεικνύει πειστικώτατα, μὲ τὴν πρόσφατη λαμπρότατη καὶ ἐπιστημονικώτατη μελέτη του «ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριωδίου» ὁ ὑφηγητὴς καὶ ἀρχισυντάκτης τῆς «Ἐκκλησίας» κ. Θεοδώρου.

Ὅλα τὰ κατασκευαστικὰ ποιήματα καὶ οἱ θρησκευτικοὶ ὕμνοι τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ βιβλίου ἐμψυχούνται ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξο ἰδανικὸ τῆς ἀκαθολικῆς ὠραιότητος». Καὶ εἶναι ἔργα ὑψηλῆς ἐμπνεύσεως ἀγίων ἀσματογράφων, ἀπὸ τοῦ Ε' μέχρι τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, πού καταργήθησαν ἀπὸ τὴν αὐτὴ «φωτοχυσία καὶ φωτοφάνεια» τοῦ Χριστοῦ καὶ μᾶς ἐμελόδησαν ἀπηχήματα τῆς θείας ἀρμονίας. Κυρίως εἶναι ποιήματα τῶν μεγάλων ὕμνογράφων τῆς Ἐκκλησίας μας Κοσμά τοῦ Μοναχοῦ, Ἀνδρέα Κρήτης, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, τοῦ Θεοφάνους, τοῦ βασιλέως Λέοντος, καὶ τῆς Κασσιανῆς, πού ἀρχίζουν νὰ ψάλλωνται ἢ νὰ διαβάζωνται ἀπὸ τὴν Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου, ἕως τὸν ἑσπερινὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, κατὰ τὸ Μεγάλον Σάββατον.

*

Ὅλη ἡ ἐποχὴ αὐτὴ τοῦ Τριωδίου εἶναι μιὰ ἐποχὴ πού ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία ἠθέλησε νὰ ζοῦμε μέσα στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς θείας Χάρης, καὶ νὰ σιμώνουμε περισσότερο μὲ τὴν προσευχὴ, στὸ Θεό, καὶ ν' ἀγιάζουμε τὴν καρδιά μας, μὲ τὸ νὰ τὸν ὑμνοῦμε καὶ μὲ τὸ νὰ συλλογιζώμαστε τὸ ἅγιον θέλημά του. Ὅλο τὸν ἄλλο καιρὸ φροντίζουμε καὶ ἰδροκοποῦμε γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ κορμιοῦ μας. Σ' αὐτὴν ὁμῶς πρέπει νὰ γινώμαστε δουλευτάδες τοῦ κήπου τῆς ψυχῆς μας, καὶ νὰ τὸν δουλεύουμε μὲ ζέση καὶ μὲ προθυμία, ξεριζώνοντας ἀπὸ μέσα του ὅλα τὰ ζιζάνια τῶν παθῶν, πού ἐφύτρωσαν, γιὰτὶ ἀπὸ ἀναμελιά μας, τὸν ἀφήσαμε ἀκαμάτευτο καὶ ἀγεώργητο.

Καὶ δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερη καὶ εὐγενικώτερη χαρὰ ἀπὸ τὸ ἰδροκόπημά μας αὐτό· γιὰτὶ μόνον ἔτσι εἰρηνεύουμε μὲ τὸν ἑαυτὸ μας καὶ εἰρηνεύουν καὶ τὰ πάντα, γῆ καὶ οὐρανός, τριγύρω μας. Καὶ ὁ πόθος τοῦ Χριστοῦ, πού τὸν νοιώθουμε ἐντονώτερα μέσα μας, μᾶς γίνεται πνευματικὴ σκάλα, πού μᾶς βοηθεῖ νὰ ὑψωθοῦμε ἕως τὸν ἀστραφτερὸ θρόνον τοῦ Ὑψίστου καὶ νὰ κρούσωμε τὴ θύρα τοῦ πάμφωτου οὐράνιου του Παλατιοῦ.

Και μακάριος και τρισμακάριος εκείνος που «μεταρσιούται εις την υπερκόσμιον σφαῖραν του πανυπερτέλειου κάλλους» και καταλάμπεται από το άδιδο φως του. Η καρδιά του θα ξεχειλίση από τρυφερήν αγάπη για το καθετί. Και η αγάπη αυτή είναι η άγιώτερη μέθη, που μπορεί να γνωρίση και να γευθῆ η ανθρώπινη ψυχή. Αυτή κάνει τον πάμφτωχο να καταπλουτῆ με ούράνιες ελπίδες, τον πλούσιο να λαχταρᾷ τῆ φτώχεια, το σκληρόκαρδο να τρυφεραίνῃ σάν πέταλο κρίνου η καρδιά του· τον άδικο να διψᾷ για δικαιοσύνη, τον άρρωστο και τον αδύνατο να γίνεται σιδερέσιος και τον άπλοικό και «πτωχόν τῷ πνεύματι» να γίνεται σοφός και φωστήρας του κόσμου.

Το «Τριώδιον» λοιπόν είναι το λειτουργικό βιβλίο των θείων ύμνων, που μ' αυτό μάς βοηθά η αγία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας να βυθισθούμε στον έαυτό μας και με περισυλλογή κι' αυτοσυγκέντρωση να πλησιάσωμε τις άθλόωτες πνευματικές πηγές, που το δροσερό τους νάμα ανανεώνει τῆ ζωή, που τῆν σκορπάμε άσυλλόγιστα στους πέντε ανέμους. Κι' όσο βυθιζόμαστε περισσότερο και χωριζόμαστε από τον κόσμο, τόσο και σιμώνομε προς το Κύριο και μάς άποκαλύπτεται ο κόσμος των «άρρήτων μυστηρίων» του.

*

Στους λαμπρότερους χρόνους του Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ η έορτή του Διόνυσου έξεσήκωνε κυριολεκτικῶς τους αρχαίους προγόνους μας. Κι' εδῶ στάς Ἀθήνας έωρτάζοντο τὰ μεγάλα Διονύσια με λαμπρότητα· η δὲ γοητεία των θεατρικῶν παραστάσεων που με τῆν ευκαιρίαν αυτήν εγίνοντο, προκάλυψε μεγάλη κοσμοσυρροήν. Ἐξω δὲ στήν ὕπαιθρο τῆς Ἀττικῆς έπανηγυρίζοντο τὰ μικρά Διονύσια, κατά τρόπον ὅμως άπλούστερο και πλησιέστερο προς τις παλαιότερες παραδόσεις.

Και στις δύο αυτές έορτές προσεφέροντο θυσίες στο Διόνυσο. Ἄλλὰ τῆ θρησκευτικῆ τελετῆ τῆν έπακολουθοῦσαν οίνοποσία και φαεινὰ δεῖπνα και χυδαῖοι χοροὶ και παρελάσεις προσωπιδοφόρων, που άντήλλασαν μεταξύ τους σκώμματα και χυδαῖες βωμολοχίες, από τὰ όποια, ὅπως είναι γνωστό, προέκυψε ο κωμικός διάλογος και η κωμωδία.

Ἔτσι η λατρεία του Διόνυσου διήγειρε τὰ κατώτερα ένστικτα. Και άντι να ὕψωνῆ το νοῦ, τον έχαμόσερνε κι' έπλησίαζε τους έορταστάς στον πρωτογονισμό και σ' έκδηλώσεις που προσιδιάζουν στήν κατώτερη και ζωώδικη φύση. Και άσφαλῶς άπ' αυτό θα προέκυψε και η Παράδοση για τις άτελείωτες μεταμορφώσεις

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πόση λαχτάρα γεννά ἡ προσμονή της! "Ὁλος ὁ χρόνος θὰ μπορούσε νὰ πῆ κανεὶς πὼς γύρω της στρέφεται. Μὲ πόση νοσταλγία γυρίζομε πρὸς τὰ πίσω, στὰ παιδικὰ μας χρόνια, τότε ποὺ ἡ Μεγάλη Ἑβδομάς μᾶς φαινόταν ὀλόκληρος χρόνος! Μέσα στὴν παιδικὴ μας φαντασία τὰ γεγονότα ποὺ θυμίζει κάθε ἡμέρα της ἔπαιρναν πιδὸ συγκεκριμένη καὶ ἀντικειμενικὴ μορφή.

Τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων, τὸ πρωτὶ ἤμεθα νοερά μαζί μὲ τοὺς παῖδας τῆς Ἱερουσαλήμ, οἱ ὁποῖοι «ἀνύμνουν θεοπρεπῶς» καὶ τὸ βράδυ ἄρχιζε πραγματικὰ ἡ Μεγάλη Ἑβδομάς, μὲ τὴν ἔξοδον τοῦ Νυμφίου καὶ τὴν κατανυκτικὴ ἀτμόσφαιρα ποὺ δημιουργοῦσαν οἱ θεσπέσιοι ὕμνοι καὶ ἡ ὄλη Ἀκολουθία. Τὴν Μεγάλη Τετάρτη εὐρισκόμεθα κι' ἐμεῖς νοερά στὸ ὑπερῶον τῆς Ἱερουσαλήμ ἀνάμεσα στοὺς «δαιτυμόνας τοὺς μακαριστοὺς» καὶ ἠσθανόμεθα ἱερὴ ἀγανάκτησι κατὰ τοῦ ἀχαρίστου καὶ προδότου Ἰούδα.

Καὶ τὸ βράδυ τῆς Μεγάλης Πέμπτης ἦταν γιὰ μᾶς πραγματικὰ σταυρωμένος ἐκεῖ μπροστά μας ὁ Ἰησοῦς καὶ μὲ ἀγωνία περιμέναμε νὰ περάσουν οἱ θλιβερὲς ὥρες τῆς Μ. Παρασκευῆς, μὲ τὰ λυπητερά κτυπήματα τῆς καμπάνας ποὺ ἔφερναν ἀνατριχίλα στὴν ψυχὴ μας, γιὰ ν'ἀλλθῆ ἡ ἐλπιδοφόρα προσμονὴ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου καὶ νὰ ξεσπάσῃ στὸν ἐνθουσιασμό τῆς στιγμῆς ποὺ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» ἀπλωνόταν στὸν ἀέρα καὶ οἱ χαρμόσυνες καμπάνες μᾶς ἔκαναν νὰ νοιώθουμε κάτι παρόμοιο μ' ἐκεῖνο ποὺ ἔγραψε ὁ ὕμνογράφος:

«Ὁ θεοπάτωρ μὲν Δαυὶδ
πρὸ τῆς σκιάδους κιβωτοῦ
ἤλατο σκιρτῶν...»

Τὰ χρόνια ἐκεῖνα πέρασαν τώρα πιά καὶ σήμερα ὅλοι, ἰδι-

τοῦ Διόνυσου, ποὺ οἱ ποιητὲς τὸν ἀποκαλοῦνε ταυρόμορφο, καὶ ταυροκέρατο καὶ δράκοντα καὶ ἄλλα πολλὰ...

*

Εἰς τὸ «Τριψῆδιον» ὅμως, ὁ «ῥαϊοῦτατος καὶ γλυκύτατος βότρυς», τὸν ὁποῖον ἐβλάστησεν «ἡ ὀλόφωτος καὶ πάναργος Παρθένος» καὶ τοῦ ὁποῖου τὴν «γεῦσιν καὶ γλυκεῖαν μετουσίαν» μᾶς μεταδίδουν οἱ κατανυκτικὲς του ὕμνωδιες, μᾶς ἀποκαλύπτει «τὰς παμφώτους ἀβύσσους τῆς θείας τελειότητος καὶ ἀρμονίας» καὶ μᾶς βεβαιώνει τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, ὡς «εἰκόνας τοῦ Θεοῦ», «ὅταν ἀμφιέννυται τὸν Χριστὸν ὡς ὑπερκόσμιον κόσμον».

ΑΝΘΙΜΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

αιτέρως δὲ οἱ Χριστιανοὶ ποὺ δὲν ἄφησαν νὰ χαθῆ ἡ παιδικὴ πίστις, ἀλλὰ ἐκοπίασαν καὶ ἀγωνίσθησαν γιὰ νὰ ὠριμάσῃ καὶ νὰ γίνῃ σταθερὴ καὶ ἀνδρική πίστις, περιμένουμε μὲ μεγαλύτερη καὶ ταχύτερα ἀνέκφραστη προσδοκία τίς ἐπτὰ αὐτὲς ἡμέρες, ποὺ εἶναι γιὰ κάθε Χριστιανὸν ἡ συμπύκνωσις τῆς πνευματικῆς τροφῆς, οἱ ἡμέρες ποὺ ξαναζωντανεύουν ἐκεῖνες τῆς Γενέσεως, γιὰτὶ εἶναι ἡ ἑξαήμερος τῆς καινούργιας, μεγάλης καὶ αἰωνίου δημιουργίας, τῆς «καινῆς κτίσεως».

Πῶς νὰ μπορέσῃ κανεὶς νὰ μιλήσῃ καὶ νὰ ἐκφράσῃ ὅ,τι αἰσθάνεται γι' αὐτὲς τίς ἡμέρες, ποὺ κάθε χρόνον τόσα καινούργια μᾶς φανερώνουν στὸ ξαναγύρισμά τους; Μήπως μπόρεσε ὁ Παῦλος νὰ μᾶς πῆ τὰ ὅσα ἄκουσε «ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι»; Τὸ μυστήριον τοῦ σταυροῦ, τῆς σωτηρίας μας, ποὺ φέρουν πιδ ἔντονα μπροστά μας οἱ ἡμέρες αὐτές, εἶναι ἄπειρο, αἰώνιο καὶ ὀλόκληρη ἡ ζωὴ μας δὲν φθάνει νὰ τὸ ἐξερευνήσωμε ὅσο πρέπει. Τὸ νόημα καὶ τὰ διδάγματα τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ πάθους τοῦ Λυτρωτοῦ εἶναι ἡ μελέτη κάθε ὥρας καὶ κάθε στιγμῆς τῆς ζωῆς μας. Γιατὶ ἡ ζωὴ μας, ἡ ζωὴ ἡ χριστιανικὴ, δὲν μπορεῖ νὰ βγῆ καὶ νὰ ζήσῃ ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ πάθους: εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα, ἡ ἀναπνοὴ τῆς. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ καὶ ὁ Παῦλος μᾶς συμβουλεύει: «οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἑσταυρωμένον», δίνοντάς μας μὲ λίγες λέξεις τὴν οὐσίαν καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς πνευματικῆς ζωῆς. «ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ».

Ἡ Μεγάλῃ Ἑβδομάς ἐρχεται καὶ ἐφέτος. Μιὰ γλυκεῖα ἀγωνία καὶ δίψα καίει καὶ πάλι τίς ψυχές μας: νὰ ρουφήξωμεν ἐφέτος ὅσο μπορούμε περισσότερο ἀπὸ τὴν ζωντανὴ πηγὴ ποὺ ἀνοίγεται μπροστά μας. Νὰ πλησιάσωμε περισσότερο στὴ Γεθσημανῆ, νὰ σταθοῦμε πιδ κοντὰ στὸ σταυρὸ. Νὰ πᾶμε κι' ἐμεῖς, στὴ σιγαλιά τῆς νυκτός, μὲ τὸν Νικόδημον καὶ τὸν Ἰωσήφ, νὰ τοὺς βοηθήσωμε στὴν ἀποκαθήλωσι, νὰ κοιτιάσωμε κι' ἐμεῖς γιὰ νὰ εἰσέλθῃ ὁ Μέγας Νεκρὸς — «καὶ ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας» — ὄχι πιδ στὸ μνημεῖον «ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας», ἀλλὰ στὴν καρδιά μας, ἡ ὁποία ἔτσι θὰ μεταβληθῆ εἰς «καρδίαν σαρκίνην» καὶ μοναδικὸς πόθος καὶ θησαυρὸς τῆς θὰ εἶναι ὁ Ἑσταυρωμένος Ἰησοῦς.

Ἄρχιμ. ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΠΟΥΛΟΥΠΑΤΗΣ

ΠΑΡΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΑΣ ΠΑΥΛΟΥ...

(Διδάγματα για τούς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸν βίο καὶ τὰ κείμενα τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν).

«Τοῖς ἁγίοις πᾶσι..» (Β' Κορ. α' 1). Στὰ πρῶτα χρόνια, οἱ πιστοὶ δὲν ἀπεκαλοῦντο μονάχα χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ μαθηταὶ καὶ ἅγιοι. Στὶς ἡμέρες μας, ὁ τίτλος τοῦ ἁγίου ἀποδίδεται ἀποκλειστικὰ σὲ ὅσους τιμᾶμε σὰν φαεινοὺς ἀστέρας τῆς τελείας μιμήσεως τοῦ Ἰησοῦ. Ἔτσι γιὰ τὸν πολὺ λαό, ὁ προσδιορισμὸς «ἅγιος» ὄχι μόνον ἀνήκει στοὺς λίγους, ἀλλὰ καὶ τοὺς διαστέλλει ἀπὸ τοὺς ὑπολοίπους χριστιανούς. Εἶναι καλὸ νὰ τονίζουμε στοὺς χριστιανούς, ὅτι αὐτὴ ἡ διαστολὴ δὲν ἔχει πραγματικὸ νόημα κ' ὅτι οἱ ἅγιοι πού τιμᾶμε δὲν ἀποτελοῦν ξεχωριστὴ τάξι οὔτε εἶναι ἓνα δεύτερο εἶδος ἀνθρώπων, ἀλλ' ἀπλῶς ἄνθρωποι πού ἐνώ ἐξησαν κάτω ἀπὸ τὶς ἴδιες μὲ μᾶς συνθήκες ἢ καὶ δυσχερέστερες ἀκόμη, ἀγάπησαν τὸν Χριστὸ φλογερὰ καὶ προχώρησαν μὲ σταθερὸ κ' ἀποφασιστικὸ βῆμα στὸ στάδιο τῶν ἀρετῶν. Ἄγιοι εἶναι κ' ὅλοι οἱ χριστιανοί, ἐφ' ὅσον πιστεύουν κ' ἀγωνίζονται νὰ τελειοποιηθοῦν, ὅπως τοὺς ἀποκαλεῖ συλλήβδην ὁ Παῦλος. Αὐτὴ ἡ συναίσθησις δὲν εἶναι καθόλου κακὴ, ἀλλ' ἀπεναντίας ἐμπνέει βαθύτερα τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ καὶ φτερώνει τὴν ψυχὴ στὶς προσπάθειές της πρὸς μίμησι τοῦ Κυρίου, κάνοντας τὸν καθένα νὰ παίρνη στὰ σοβαρὰ τὴν κλῆσι του. Τὸ βρέφος εἶναι ἄνθρωπος ὅπως κ' ὁ ὄριμος στὴν ἡλικία. Ἐμεῖς, κατ' ἀνάλογο τρόπο, εἴμαστε ἅγιοι ἀτελεῖς σὲ σύγκρισι μὲ τοὺς τελείους ἁγίους, πού εἶναι ἀκριβῶς οἱ ἀποκαλούμενοι σήμερα ἅγιοι. Κι' ὅπως τὸ νήπιον λέγεται σωστὰ ἄνθρωπος, ἔτσι κ' ὁ κάθε χριστιανός, μ' ὅλα του τὰ ἐλαττώματα καὶ τὶς ἀδυναμίες, ἀρκεῖ νὰ εἶναι πιστὸς καὶ φιλότιμος στὸν πνευματικὸ ἀγῶνα του—εἶναι ὀρθὸ νὰ λέγεται κ' αὐτὸς ἅγιος.

«Ἡ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστι, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ» (Β' Κορ. α' 12). Τὸ καύχημά μου—τονίζει ὁ θεῖος Ἀπόστολος—εἶναι ἡ πληροφορία τῆς συνειδήσεώς μου ὅτι πολιτεύθηκα μέσα στὸν κόσμον μὲ τὴν ἀπλότητα, τὴν εἰλικρίνεια καὶ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ, μὴ στηριζόμενος στὴ γῆϊνη σοφία. Πόσο ἀπομακρυνθήκαμε, ἀλλοίμονο, ἀπὸ τὸ χρυστὸ κριτήριον τοῦ Παύλου! Σήμερα, ἡ χριστιανικὴ ἡγεσία δὲν προβάλλει μὲ τόση, ἕξαρσι αὐτὴ τὴν ποιότητα, ἀλλὰ ἐνασμενίζεται νὰ τὴν παίρουν σὰν σοφὴ κατὰ κόσμον. Ποιμένες πολλοὶ καὶ θεολόγοι

καί λοιποὶ ὀδηγοὶ τῆς χριστιανωσύνης παινεύονται γιὰ τὰ πολλὰ γράμματα πού ξέρουν καὶ τείνουν νὰ δείξουν ὅτι χάρις στή βοήθεια τῆς ἐπιστήμης ὁ Χριστὸς κερδίζει τὶς ψυχές. Ἄς καθήσουν, λοιπόν, ὅλοι αὐτοὶ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ μεγάλου Παύλου, γιὰ νὰ μαθητέψουν κοντὰ του στὸ πῶς πρέπει νὰ βλέπουν τὰ πράγματα. Ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχει καμμία ἀνάγκη ἀπὸ τὶς ὑπηρεσίες τῆς σαρκικῆς σοφίας. Μπορεῖ βέβαια νὰ τὶς χρησιμοποιήσῃ, ἀλλὰ ὄχι σὰν κάτι τὸ ἀπαραίτητο. Ὁ Παῦλος ἔκαμε λόγιο κήρυγμα γιὰ νὰ σαγηνέψῃ τοὺς Ἀθηναίους στὸ Εὐαγγέλιο, ἀλλ' αὐτὸ ἦταν κάτι τὸ περιστατικό. Ὄταν πῆγε στὴν Κόρινθο, πέταξε ἀπὸ τὸ κήρυγμά του τὰ στολίδια τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς θύραθεν ποιήσεως κι' ἄφησε νὰ ὀμιλήσῃ γυμνὸ τὸ Εὐαγγέλιο. Καὶ στή δεύτερη περίπτωσι σημείωσε ἐπιτυχία μεγάλη. Ἐνῶ στὴν πρώτη, λίγες ἦταν οἱ ψυχές πού ἀνένηψαν. Ἔτσι ἀναφερόμενος στὴν καύχησί του γιὰ τὴν ἀπλότητα τοῦ κηρύγματός του καὶ τῆς συμπεριφορᾶς του, προσθέτει ὅτι αὐτὴν τὴν ἀπλότητα τὴν ἔδειξε «περισσότερος» στοὺς Κορινθίους, ἀφήνοντας νὰ ἐννοηθῇ ὅτι πιὸ περήφανος γιὰ τέτοιους ἀκροατὰς ἦταν ἀπ' ὅ,τι γιὰ ἄλλους σὰν τοὺς Ἀθηναίους.

Διότι οἱ Κορινθιοὶ μπόρεσαν κι' ἤπιαν ἄκρατο τὸ θεϊκὸ οἶνο τοῦ Εὐαγγελίου, ἐνῶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν κατώρθωσαν νὰ τὸν δεχθοῦν ἔστω καὶ νερωμένο ἀπὸ θύραθεν σοφία.

Ὅταν λοιπὸν ἕνας ποιμὴν δὲν ἔχη θύραθεν μόρφωσι, δὲν πρέπει νὰ τὸ θεωρῇ ὑστέρημα του οὐσιαστικό, ἀλλὰ ἄς εἶναι βέβαιος ὅτι θὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ὑψηλὸ του χρέος κάλλιστα, ἀρκεῖ νὰ εἶναι ἐφωτισμένος μ' ἐκείνη τὴ εὐαγγελικὴ ἀπλότητα, γιὰ τὴν ὁποία καὶ μόνον καυχήθηκε ὁ τόσο πεπαιδευμένος καὶ στὴν κοσμικὴ γνῶσι Παῦλος.

«Οὐχ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον, ἑαυτοὺς δὲ στύλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν». (Β' Κορ. δ' 5). Εἶδαμε πρὶν, ὅτι ὁ Παῦλος σὰν πανάκριβο κοσμητικὸ του ἐπίθετο τοποθετοῦσε συχνὰ πλάι στὸ ὄνομά του τὸν χαρακτηρισμὸ «δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ἐδῶ κάνει ἕνα ἀκόμη βῆμα ἢ ταπεινοφροσύνη του καὶ συμπληρώνοντας ἀκόμη τὸν κύκλο τῆς καταλήγει στή διακήρυξι «εἶμαι δοῦλος ὄχι μονάχα τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ δικός σας». Διότι ὑπηρετῶντας ἐκεῖνον, ἀνήκοντας χωρὶς νὰ εἶμαι αὐτεξούσιος σ' Ἐκεῖνον, ὑπηρετῶ καὶ σᾶς, ἀνήκω καὶ σὲ σᾶς. Ὁ ποιμὴν τοποθετεῖ τὸν ἑαυτὸ του ὄχι μόνον κάτω ἀπὸ τὸν Θεό, ἀλλὰ καὶ κάτω ἀπὸ ὅλους τοὺς χριστιανούς. Ζῆ μέσα στὴν συναίσθησι ὅτι εἶναι δοῦλος τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, πού τὸ συναπαρτίζουν οἱ πιστοί. Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ ἐπισκόπου, πού τὸ βλέπουν ἀπὸ κάτω ἀκόμη κι' οἱ ἄγγελοι, ἔχει τόσο ὕψος, γιὰτὶ ἀκριβῶς βασιζέται στὸ βάθος τῆς ταπεινοφροσύνης. Κανεῖς

πιστὸς δὲν μπορεῖ νὰ μετεωρισθῆ σὲ τόσο βάθος καὶ ὕψος ὅπως ὁ ἱερεὺς κι' ὁ ἐπίσκοπος. Αὐτοὶ μονάχα ἔχουν τὸ προνόμιο, ἐξ αἰτίας τοῦ ἀξιώματος καὶ τῆς ἀποστολῆς τους, νὰ γίνωνται οἱ ἔσχατοι τῶν ἐσχάτων, γιὰ νὰ ἀναδείχνωνται κι' οἱ πρῶτοι τῶν πρώτων. Αὐτοὶ μποροῦν νὰ φθάσουν στὰ ἄκρα τῆς κενώσεως καὶ τῆς δόξης, ὅπως ὁ Παῦλος, ὅπως οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι, ὅπως οἱ Πατέρες.

«Θλιβόμενοι, ἄλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι, ἄλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, διωκόμενοι, ἄλλ' οὐκ ἐγκαταλείπόμενοι, καταβαλλόμενοι, ἄλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι» (Β' Κορ. δ' 8,9). Ὁ βίος τοῦ χριστιανοῦ, ἀλλὰ πρὸ παντὸς τοῦ κληρικοῦ, εἶναι μία κύμανσις ἀνάμεσα στὴ θλίψι καὶ στὴ χαρά, στὴν σκληρὴ δοκιμασία καὶ στὴν ἀνεκλάλητη παρηγορία, στὸν πόνο καὶ στὴν ὑπέρτατη ἀγαλλίασι. Ποτέ, ἐφ' ὅσον μένει κανεὶς προσηλωμένος στὸ θεῖο θέλημα κι' ἐγκαταλείπει τὸν ἑαυτὸν του στὰ χέρια τοῦ Κυρίου, δὲν ξεπερνᾷ ὠρισμένα ὅρια ὁ πόνος του. Καὶ ποτέ αὐτὸς ὁ πόνος δὲν μένει χωρὶς τὴν ἐξ ὕψους γλυκεῖα παράκλησι. Μὲ τὶς ὥραϊες ἀντιθέσεις τῶν παρὰ πάνω στίχων, τονίζεται ὑπέροχα αὐτὴ ἡ μεγάλη ἀλήθεια, πού τὴ μαρτυρεῖ ἡ χριστιανικὴ πείρα σὲ κάθε περίπτωσι. Θλιβόμαστε, καταπιεζόμαστε ἀπὸ τὴν κακία τοῦ κόσμου, ἀλλὰ δὲν νοιώθουμε στενοχωρία, δὲν χάνουμε τὴν ἄνεσι τῶν κινήσεών μας. Τραβᾶμε διωγμούς καὶ κατατρεγμούς, ἀλλὰ δὲν μένομε ἀπροστάτευτοι κι' ἔρημοι, γιὰτὶ ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας. Πέφτομε χάμα, φαίνεται ὅτι ἔχουμε πλεόν νικηθῆ, ἀλλὰ δὲν πᾶμε χαμένοι. Στὸ τέλος, ἀποδείχεται ὅτι ἐμεῖς νικήσαμε. Ὁ ἄνεμος δηλαδὴ τοῦ πειρασμοῦ καὶ τῶν ἀντιξοοτήτων μᾶς κάνει νὰ γέρνουμε τὴν κορυφή, ὅπως τὰ δυνατὰ κι' εὐλύγιστα δένδρα, πού κατόπιν ἀνασηκώνονται περήφανα κι' εὐθυτενῆ. Ὁ ἄνεμος περνᾷ, ἐκεῖνα μένουν. Πάντα πιὸ μεγάλο καὶ στὸ τέλος ὀριστικὸ εἶναι τὸ ἀντίβαρο τῆς θείας παρηγορίας κι' ἀναψύξεως ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὶς ἐπιθέσεις της.

«Ἡρμωσάμην ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρί, παρθένον ἀγνήν παραστῆσαι τῷ Θεῷ φοβούμαι δὲ μήπως, ὡς ὁ ὄφις Εὐὰν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτω φθαρῆ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλοτητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν» (Β' Κορ. ια' 2,3) Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Νύμφη τοῦ Χριστοῦ, μία σάρκα κι' ἓνα πνεῦμα μαζί του, ἡ Εὐὰ τοῦ καινούργιου Ἀδάμ. Κι' ὁ ἀρχέκακος ὄφις, ὁ Διάβολος, θέλοντας νὰ ἐπαναλάβῃ ὅ,τι εἶχε συμβῆ στὸν παράδεισο, προσπαθεῖ μὲ κάθε τρόπο νὰ πλανέψῃ καὶ τὴ δεύτερη αὐτὴ Εὐὰ. Πῶς; Ψιθυρίζοντας στ' αὐτὴ της, μὲ τὶς θανάσιμες αἰρετικὲς ἰδέες, λογισμοὺς πλάνης καὶ δελεάσματα ἀποστασίας. Ἀλλὰ ἂν ἡ πρώτη Εὐὰ ἦταν ἀπροστάτευτη κι' ἀνύποπτη στὶς ὑποβολὲς τοῦ πονηροῦ κι' ἂν μὲ τὴ δικὴ της

πτῶσι παρέσυρε καὶ τὸν πρῶτο Ἀδάμ, στή δευτέρα περίπτωσηί τὰ πράγματα εἶναι πολὺ διαφορετικά. Τὴν θέσιν τοῦ Ἀδάμ τὴν ἔχει ὁ ἴδιος ὁ Κτίστης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, κ' ἡ Εὐὰ ἡ τωρινὴ εἶναι γεμάτη σοφία καὶ προειδοποιημένη, ὥστε νὰ ἀντιταχθῆ στὸν πειρασμό. Ποιοὶ εἶναι οἱ θεματοφύλακες αὐτῆς τῆς ἄνωθεν σοφίας καὶ ποιοὶ εἶναι οἱ κυρίως προειδοποιημένοι; Οἱ ποιμένες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὸ κατ' ἐξοχὴν τείχος τῆς ἀντιστασεώς της ἀπέναντι τοῦ Ἀντιδίκου, αὐτοί, ὀρθοτομῶντας τὴν ἀλήθεια, προστατεύουν τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τοὺς θανασίμους ψιθυρισμοὺς τοῦ Σατανᾶ καὶ τὰ ἀπατηλὰ δελεάσματά του. Αὐτοί, μὲ τὸ φωτεινὸ τους παράδειγμα καὶ τὴ διδασχὴ τους «ἀρμόζουν» δηλαδή διατηροῦν ἐνωμένη μὲ τὸν Νυμφίον τῆς τῆν Ἐκκλησίας σὰν παρθένο ἀγνή.

«Τὶς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ; Τὶς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;» (Β' Κορ. ια' 29). Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς δὲν ξεχωρίζει σὲ τίποτε τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὸ ποίμνιο, ἀλλὰ συμμετέχει σὲ ὅλες τὶς θλίψεις καὶ τὶς δοκιμασίας τῶν πνευματικῶν του τέκνων, τὶς νοιώθει σὰν δικές του, τὶς συμμερίζεται μὲ κατανόησιν καὶ μὲ ὄλο του τὸ εἶναι. Ἀναλαμβάνει τὸ φορτίον τῶν πόνων τους, σμίγει τὴν καρδιά του μὲ τὴ δική τους καρδιά. Δὲν εἶναι ἀπλῶς ὁ διδάσκαλος ποὺ ὑποδείχνει, οὔτε ὁ χαριτοδότης ποὺ ἀνορθώνει, ἀλλὰ κ' ὁ σύντροφος ὄλων τῶν θλίψεων, ποὺ βρίσκουν τοὺς χριστιανούς του.

Κάθε λύπη τους, κάθε στενοχώρια, κάθε πειρασμός, κάθε ἐναντιότης εἶναι καὶ δική του ἰσόμετρα. Ἡ λυδία λίθος, ποὺ τὸν βοηθεῖ νὰ καταλάβῃ κατὰ πόσον ἀνταποκρίνεται στὴν ἀποστολή του, εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἂν μπορῆ, στὴν κάθε περίπτωση, νὰ ἐπαναλάβῃ γιὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ τὸ παρὰ πάνω διπλὸ ἐρώτημα τοῦ Παύλου.

«Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῆ σαρκί, ἄγγελος σατάν, ἵνα με κολαφίξῃ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. Ὑπὲρ τούτου τρεῖς τὸν Κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστή ἀπ' ἐμοῦ· καὶ εἰρηκέ μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (Β' Κορ. ιβ' 7-9). Δὲν ξέρομε σὲ τί ἀκριβῶς συνίστατο ὁ σκόλοψ ποὺ ἐνοιώθη στὴ σάρκα τοῦ Παύλου, ποῖο εἶδος ἐνοχλήσεως τοῦ παρεχόταν ἀπὸ τὸ δαιμόνιο ἐκεῖνο ποὺ ὁ Θεὸς ἄφηνε νὰ τὸν παρακολουθῆ. Ἐπρόκειτο γιὰ σωματικὴ ἀσθένεια; Ἐπρόκειτο γιὰ καμιᾶς ἄλλης λογῆς ἐπήρεια, ποὺ δὲν τὸν ἄφηνε ἥσυχο; Ἄγνωστο. Σημασία πάντως ἔχει ὅτι ἡ οὐρανομήκης ψυχὴ τοῦ Παύλου, ἡ ψυχὴ αὐτὴ ποὺ ἦταν τόσο τεχνίτρα καὶ τόσο δυνατὴ στὸ ν' ἀνεβαίνει ὅλη τὴν κλίμακα τῆς προσευχῆς καὶ τῶν ἐκστάσεων καὶ ν' ἀποσπᾷ ἀπὸ τῆς θεῆς ἀγάπης κάθε εἶδους δωρεὰ κ' εὐνοια, δὲν κατώρθωσε νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ κείνο τὸν σκόλοπα. Τρεῖς φορές

δεήθηκε ὁ Παῦλος στὸν Κύριο γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ του ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἐνόχλησι. Κι' ἡ ἀπάντησις ἦταν: Σοῦ ἀρκεῖ ἡ χάρις μου. Εἶναι πολὺ καλύτερα ἔτσι· γιατί ἡ δύναμις μου φανερώνεται πιὸ ἐκθαμβωτικὴ καὶ πιὸ πλήρης μέσα στὶς ἀδυναμίες τοῦ πλάσματός μου.

Εἶναι πιθανὸν ἓνας ἐργάτης τῆς Ἐκκλησίας νὰ στοχάζεται ὅτι ἂν εἶχε καλύτερη ὑγεία, παραδείγματος χάριν, θὰ ἀπέδιδε πλουσιώτερα. Ὁ Θεός, ὅμως, δὲν βλέπει μὲ τὸν ἴδιο τρόπο τὰ πράγματα. Θέλει νὰ φαίνεται παντοῦ ὅτι ἡ δική του βοήθεια εἶναι πού κάνει τὸν ἐργάτη του νὰ ἀποδίδῃ. Ὑπάρχει, ὅμως, κι' ἡ παιδαγωγικὴ σκοπιμότης. Ὅταν κανεῖς, γιὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο λόγο, διαπιστῶνῃ πόσο ἀδύνατος εἶναι ὁ ἴδιος καὶ τί πολλὰ εἶναι αὐτὰ πού τὸν ἀξιώνει ὁ Κύριος νὰ ἐπιτελῇ, προφυλάγεται ἔτσι ἀπὸ τὴν ἔπαρσι, τοῦ εἶναι πιὸ εὐκολο νὰ ἀνθίσταται στὴν ἐξωφορικὴ ὑπερηφάνεια. Ὁ σκόλοψ πού ἦταν μπλεγμένος στὴ σάρκα τοῦ Παύλου, ἀποτελοῦσε μιὰ ὀδυνηρὴ ἀλλὰ σωτήρια ὑπόμνηση ταπεινοφροσύνης, ἦταν ἡ πιὸ στέρεη λαβὴ ἀπ' ὅπου ὁ Θεός κρατοῦσε δικό του τὸν Παῦλο.

«Οὐδὲν εἶμι» (Β' Κορ. ιβ' 11). Ὑπῆρξε τὸ μεγαλύτερο ἀνάστημα τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ μένει, στὸ στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας, σὰν ὁ πιὸ λαμπρὸς φωστῆρ.

Ὁ ἴδιος ὅμως κατεβαίνοντας διαρκῶς ἀπὸ ταπεινωτικὸ σὲ ταπεινωτικώτερο αὐτοχαρακτηρισμὸ (ἔσχατος τῶν ἀποστόλων, δοῦλος ὄλων τῶν χριστιανῶν, κατακάθι τῆς Ἐκκλησίας, πρῶτος τῶν ἁμαρτωλῶν) ἔφθασε καὶ στὸ τελευταῖο σκαλί, φωνάζοντας: «οὐδὲν εἶμι.» Ἦταν ἡ πιὸ ἀναπαυτικὴ γιὰ τὴ συνείδησί του διακήρυξι. Ἄλλ' ἂν ἐκεῖνος εἶχε τέτοια ἰδέα γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἐμεῖς τί ἰδέα πρέπει νὰ ἔχουμε γιὰ τὸν ἑαυτό μας; Ἄν ἐκεῖνος τόνιζε ὅτι ἦταν ἓνα τίποτε, ποῦ πρέπει νὰ καταφύγῃ ἡ ἰδική μας ἔντρομη αὐτοσυνείδησις, σὲ ποιά ἄβυσσο νὰ καταποντισθῇ;

«Οὐ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλὰ ὑμᾶς» (Β'. Κορ. ιβ' 14) Ὁ ποιμὴν δὲν ἀποβλέπει στὶς τιμές, στὰ ὑλικά ὀφέλη καὶ σὲ ὅ,τιδήποτε ἄλλο μπορεῖ νὰ ἀπολαύσῃ ἀπὸ τὰ πνευματικά του τέκνα. Ἡ μοναδικὴ του ἐπιδίωξις, ὁ ἀποκλειστικὸς στόχος του εἶναι ἡ ψυχὴ του καθενός τους.

Αὐτὲς τὶς ψυχὰς θέλει, ἀγωνίζεται, ὑποφέρει νὰ κερδίσῃ. Νὰ τὶς κερδίσῃ γιὰ λογαριασμὸ τοῦ κτήτορός τους, τοῦ Χριστοῦ.

«Τὰ πάντα, ἀγαπῆ τοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς» (Β' Κορ. 19). Ὁ Παῦλος ἐναλλάσσει, στὶς ἐπιστολές του, τὶς θωπιεῖς μὲ τὴ στηλίτευσι, τὴν ἐπιεικῆ γλῶσσα μὲ τὶς ἐπιτιμήσεις, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ποικιλία τοῦ λόγου του δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μιὰ στρατηγικὴ,

ΕΟΡΤΟΔΡΟΜΙΟΝ

25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΝ ΜΑΡΚΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΑΙ

«*Ασπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συν-
εκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱὸς μου*»
(*Α' Πέτρ. ε' 13*)

Δεσμούς στενωτάτους τοῦ σήμερον ἑορταζομένου ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκο ὑμετὰ τοῦ Ἀποστ. Πέτρου ἐκφράζει ἡ χαρακτηριστικὴ λέξις «*ὁ υἱὸς μου*», μὲ τὴν ὁποίαν, ὅπως ἠκούσαμεν, τὸν ἀναφέρει εἰς τὴν Ἀ' Καθολικὴν του ἐπιστολὴν. Καὶ εἶχε πράγματι πολλὴν πνευματικὴν ἐπαφὴν καὶ συνεργασίαν μετ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ πλησίον τοῦ Κυρίου καὶ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων εἶχε τὴν ἐξαιρετικὴν τιμὴν νὰ εὐρεθῇ ὁ ἑορταζόμενος Εὐαγγελιστής. Εἰς τὴν ὄλην του δὲ ζωὴν καὶ δράσιν ἠσκησαν σημαντικὴν ἐπίδρασιν αἱ ἐξαιρετικαὶ αὐταὶ εὐκαιρίαὶ καὶ ἐπαφαί, ὅπως θὰ ἐξιστορήσῃ ἡ παροῦσα ὁμιλία.

1. — Ἦτο υἱὸς εὐσεβοῦς Ἰουδαίας γυναικὸς, Μαρίας ὀνόματι, ἀδελφῆς τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα. Τὸ ἰουδαϊκὸν του ὄνομα ἦτο Ἰωάννης. Προσέλαβε δὲ καὶ ρωμαϊκὸν ἐπώνυμον: Μάρκος. Ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Μαρίας, τῆς μητρὸς τοῦ Μάρκου, ἐτέλεσεν ὁ Κύριος τὸν Μυστικὸν Δεῖνον. Ἐν τῷ αὐτῇ περιπτώσει ὁ Μάρκος θὰ πρέπει νὰ παρευρέθη καὶ ἄλλοτε εἰς ἐπανελημμένας ἴσως ἐπισκέψεις τοῦ Κυρίου εἰς τὸ σπίτι των, καὶ θὰ ἤκουσε παρ' αὐτοῦ «*ῥήματα ζωῆς αἰωνίου*» (Ἰω. ε' 68). Θεωρεῖται δὲ ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ νέος ποῦ ἠκολούθει τὸν Κύριον, μετὰ τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον, εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεθσημανῆ, κατὰ τὴν ὥραν τῆς συλλήψεως, σκεπασμένος μὲ μίαν σινδόνα, τὴν ὁποίαν καὶ ἐγκατέλειψε καὶ ἔφυγε γυμνός, μέσα εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν σύλ-

διάταξις, ποῦ ἀποκαρδοκεῖ στὴν ἐπιτυχία ἐνὸς καὶ μόνου ἀποτελέσματος: τῆς οἰκοδομῆς τῶν ψυχῶν. Οἱ τρόποι εἶναι πολλοὶ κι' ἀνάλογοι μὲ τὶς περιπτώσεις. Ὁ σκοπὸς μας, ὅμως, πρέπει νὰ εἶναι ἓνας καὶ σ' αὐτὸν νὰ ἐναρμονίζεται ἡ συμπεριφορὰ μας: στὸ νὰ κάνομε καλύτερους τοὺς χριστιανούς μας.

ΑΚΥΛΑΣ

ληψιν (Μάρκ. ιδ' 51-52). Ἀργότερον πάντως τὸ σπίτι των γίνεται ἡ πρώτη («α τ' οἶκον ἐκκλησίας») καὶ τὸ πνευματικὸν κέντρον τῆς ὅλης χριστιανικῆς κινήσεως μέσα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὅταν δὲ ὁ Ἀπ. Πέτρος, μετὰ τὴν θαυματουργικὴν, δι' ἀγγέλου, ἀποφυλάκισίν του, εὐρέθη ἐλεύθερος ἀπὸ τὰς χεῖρας καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ φυλακίσαντος αὐτὸν Ἡρώδου, κατευθύνεται ἀμέσως εἰς τὸ γινώριμον αὐτὸ σπίτι, ὅπου ἐγένετο ἡ τακτικὴ συνάξις τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἀπὸ τὸ σπίτι αὐτὸ κατηύθυνε κατόπιν τὴν ὅλην κίνησιν τῆς Ἐκκλησίας. Εὐρέθη, ἐπομένως, ὁ Μάρκος εἰς συχνοτάτην ἐπαφὴν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀσφαλῶς, ἐτέθη ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ καθοδήγησιν. Διὰ τοῦτο ὁ Πέτρος τὸν ἀποκαλεῖ («ὶὸν του»), ὅταν γράφῃ τὴν Α' Καθολικὴν ἐπιστολὴν του καὶ στέλλῃ πρὸς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας τοὺς ἀσπασμοὺς τῆς ἐκκλησίας τῆς Ρώμης (τὴν ὁποῖαν ὀνομάζει Βαβυλῶνα) καὶ τοῦ Μάρκου. («Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱὸς μου»).

Εἶχε λοιπὸν τὸ μέγα προνόμιον ὁ Μάρκος, νὰ εὐρίσκηται κατὰ τὴν νεαράν του ἡλικίαν εἰς τὸ ἐξαιρετικὸν αὐτὸ περιβάλλον, νὰ δέχεται τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων, καὶ νὰ παρακολουθῇ, ἀπὸ τὰ πρῶτά της βήματα, τὴν ζωὴν τῆς πρώτης χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ποῖος δὲν θὰ ἐζήλευε τὰς σπουδαίας αὐτὰς πνευματικὰς εὐκαιρίας τοῦ Μάρκου;

Δὲν εἶναι ὅμως αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς αἱ ἐν λόγῳ εὐκαιρίαι πού τὸν ἀνέδειξαν μεγάλην χριστιανικὴν φυσιογνωμίαν. (Μήπως ὁ Ἰούδας δὲν εἶχεν ἀσυγκρίτους καὶ μοναδικὰς εὐκαιρίας πνευματικοῦ καταρτισμοῦ, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου;) Σημασίαν κυρίως ἔχει τὸ πῶς ἐπωφελεῖται κανεὶς τῶν εὐκαιριῶν, πού τοῦ παρουσιάζει ὁ Θεός. Πολλοί, ἐν μέσῳ ἀρίστων χριστιανικῶν συνθηκῶν, μένουσι ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι, ἂν μὴ καὶ πολέμιοι τῆς χριστιανικῆς ζωῆς καὶ τῆς χριστιανικῆς κινήσεως. Καὶ ἄλλοι, χωρὶς νὰ ἔχουν ἀνάλογα πνευματικὰ μέσα, προάγονται εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴν, χάρις εἰς τὸν ζῆλόν των. Ὁ Μάρκος πάντως ἀξιοποιεῖ κατὰ τὸν καλῆτερον τρόπον τὰς εὐκαιρίας καὶ τὰ μέσα, πού τοῦ ἔδωκεν ὁ Θεός.

2.— Πολὺ ἐνωρὶς προσφέρει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας. Συνοδεύει τὸν θεῖόν του Βαρνάβαν καὶ τὸν Παῦλον κατὰ τὴν πρώτην των ἀποστολικὴν περιοδείαν. Ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα μετέβησαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Ἐπειτα περιῆλθον ὅλην τὴν Κύπρον. Καὶ ἔφθασαν τέλος εἰς τὴν Πέργην τῆς Παμφυλίας. Εἰς τὴν Πέργην ὁ Μάρκος ἀποχωρεῖ καὶ δὲν συμμετέχει εἰς τὴν δευτέραν ἀποστολικὴν περιοδείαν τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Βαρ-

νάβα. Ὅταν δὲ ἀργότερα ὁ Βαρνάβας ἤξιωσεν ἀπὸ τὸν Παῦλον νὰ συμπαραλάβουν καὶ πάλιν μαζί τῶν τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Μᾶρκου, ὁ Παῦλος δὲν τὸν ἐδέχθη, με ἀποτέλεσμα μάλιστα νὰ χωρίσουν οἱ δύο ἀπόστολοι, καὶ ὁ Βαρνάβας με τὸν Μᾶρκον ἔρχονται εἰς τὴν Κύπρον, ἐνῶ ὁ Παῦλος με βοηθὸν τοῦ τὸν Σίλαν κατευθύνεται πρὸς τὴν Συρίαν καὶ τὴν Κιλικίαν (Πράξ. ιε' 37-41).

Τί εἶχε λοιπὸν συμβῆ; Διατί ὁ Μᾶρκος ἀπεχώρησεν ἀρχικῶς καὶ κατόπιν δὲν γίνεται δεκτὸς ἀπὸ τὸν Παῦλον; Ὑπῆρχεν, ὡς γνωστὸν, διαφορὰ ἀντιλήψεων καὶ τακτικῆς μεταξὺ τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Πέτρου, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς τηρήσεως διατάξεων τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου (περιτομῆς κλπ) ἐκ μέρους τῶν νέων χριστιανῶν ποὺ προήρχοντο ἀπὸ διάφορα ἔθνη μὴ Ἰουδαϊκά. Ὁ Πέτρος εἶχεν ἐπιφυλάξεις περὶ τοῦ ἂν πρέπει νὰ κληθοῦν εἰς Χριστὸν καὶ οἱ ἔθνικοι· καὶ ἦτο ὑπὲρ τῆς τηρήσεως τῶν διατάξεων τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου καὶ ἀπὸ τοὺς χριστιανούς. Καὶ εἶχεν ἐπηρεάσει καὶ τὸν Βαρνάβαν. Ὁ Μᾶρκος λοιπὸν διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τόσον τοῦ πνευματικοῦ τοῦ πατρὸς, τοῦ Πέτρου, ὅσον καὶ τοῦ θείου του, τοῦ Βαρνάβα. Καὶ διὰ τοῦτο δυσφορεῖ, ὅταν ὁ Παῦλος ἐπιβάλλῃ τὴν ἀντίθετον ἄποψιν, καὶ ἀποχωρεῖ, διότι δὲν ἦτο ἀκόμη ὄριμος νὰ δεχθῇ τὰς ἐλευθεριώτερας ἀντιλήψεις τοῦ Παύλου καὶ νὰ τεθῆ ὑπὸ τὰς διαταγὰς του.

Εἶναι ὅμως χαρακτηριστικὸν ὅτι βραδύτερον, ὠριμώτερος πλέον ὁ Μᾶρκος, ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὰς Ἰουδαϊκὰς ἐκείνας ἀντιλήψεις καὶ ἀποδέχεται ἐξ ὀλοκλήρου τὴν θριαμβεύουσαν ἡδη γραμμὴν τοῦ Ἀποστ. Παύλου. Καὶ ὁ πρῶν διαφωνῶν γίνεται συμπαράστατος τοῦ Παύλου. Καὶ εἶναι πλέον ὄχι μόνον συμπαθὴς εἰς τὸν μέγαν ἀπόστολον, ἀλλὰ καὶ «εὐχρηστος εἰς διακονίαν» (Β' Τιμοθ. δ' 11). Θεωρεῖται κατάλληλος καὶ χρήσιμος συνεργάτης τοῦ Παύλου.

Τί συνάγομεν ἐξ αὐτοῦ; Ὅτι αἱ ἀντιλήψεις καὶ αἱ ἐπιδράσεις τοῦ περιβάλλοντος, ὅσονδήποτε καὶ ἂν ἔχουν ἐπηρεάσει τὸν καλοπροαίρετον ἄνθρωπον, ὑποχωροῦν καὶ σβύνουν, ὅταν λάμπῃ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας. Ὁ Μᾶρκος, ἐλεύθερος πλέον ἀπὸ Ἰουδαϊκὰς ἀντιλήψεις, ἀσπάζεται τὴν ὑγιᾶ καὶ φωτεινὴν γραμμὴν τοῦ Παύλου καὶ συνεργάζεται μαζί του, διὰ νὰ εὐαγγελισθοῦν τὸν Χριστὸν εἰς τὰ διάφορα ἔθνη. Πόσοι ἄρα γε ἔχουν αὐτὴν τὴν εἰλικρινῆ διάθεσιν καὶ τὴν ἀνωτερότητα νὰ ἐγκαταλείπουν τὴν προσκόλλησιν εἰς ιδέας καὶ θεωρίας ἀνωφελεῖς καὶ νὰ ἀσπάζονται τὰ ὀρθὰ καὶ τὰ ἀληθῆ, ὅσα ἰδίως ἡ χριστιανικὴ ἀλήθεια μᾶς προσφέρει, διὰ μέσου εὐκαιριῶν καὶ περιστάσεων, ποὺ οἰκονομεῖ διὰ τὸν καθένα ὁ Θεός;

3.— 'Αλλ' ὁ Μᾶρκος δὲν μένει ἀπλοῦς συνεργάτης καὶ βοηθός. Εἶχε μέσα του τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ποῦ ἀναδεικνύουν τοὺς μεγάλους ἄνδρας. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς τοῦ ἀπεκάλυψε τὴν ἀλήθειάν Του, τὰ μυστήριά Του, καὶ τὰ θελήματά Του. Καὶ ὁ Μᾶρκος ἀναδεικνύεται σπουδαῖος ἀπόστολος. Ἐκήρυξε τὸν Χριστόν, κατὰ τὴν παράδοσιν, εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Λιβύην. Ἐχρημάτισε πρῶτος ποιμὴν καὶ ὀργανωτὴς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἠξιώθη δὲ νὰ γράψῃ τὸ εὐαγγέλιον, ποῦ φέρει τὸ ὄνομά του. Καὶ προσέφερε τοιοῦτοτρόπως αἰωνίαν ἀποστολικὴν προσφορὰν εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην. Ποίαν καλυτέραν ἀξιοποίησιν τῶν πνευματικῶν εὐκαιριῶν, ποῦ τοῦ ἐδόθησαν παρὰ Θεοῦ, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ πραγματοποιήσῃ ἄνθρωπος;

'Αγαπητοί· ὁ ἱερός Εὐαγγελιστὴς Μᾶρκος ἐπεκράτησε νὰ εἰκονίζεται μαζί με ἓνα λέοντα. Εἶναι τὸ ἰδιαίτερον σύμβολον τοῦ εὐαγγελιστοῦ αὐτοῦ. Σύμβολον δυνάμεως καὶ ἐξουσίας βασιλικῆς, ἀφοῦ ὁ λέων συμβολίζει τὴν δύναμιν, καὶ θεωρεῖται ὁ βασιλεὺς τῶν ζώων. Ὁ συμβολισμὸς προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι τὸ κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγέλιον ἐνδιατρίβει κυρίως εἰς τὴν διὰ τῶν θαυμάτων ἀπόδειξιν τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς κραταιᾶς βασιλείας Του. Δὲν συμβολίζει ὅμως ὀλιγώτερον τὸν Μᾶρκον ὡς δυνατὸν ἐργάτην τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, ἄξιον τῶν πνευματικῶν εὐκαιριῶν, τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς τὸν ἤξιώσεν.

2 ΜΑΡΚΟΥ

Εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τῶν λειψάνων τοῦ μεγ. Ἀθανασίου

ΤΑ ΛΣΙΑ ΜΙΜΗΣΕΩΣ

«Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἐκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μμεῖσθε τὴν πίστιν».

(Ἐβρ. ιγ' 7)

Εἶναι πάντοτε ὠφέλιμον καὶ ἐποικοδομητικὸν διὰ τοὺς χριστιανούς, νὰ φέρουν εἰς τὴν μνήμην των παραδείγματα ἁγίων ἀνδρῶν ἄξια πρὸς μίμησιν. Τὴν σύστασιν δὲ αὐτὴν ἀπηύθυνε σήμερα τὸ ἀποστολικὸν ἀνάγνωσμα, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς ἀνακομιδῆς τῶν σεπτῶν λειψάνων τοῦ μεγάλου τῆς Ἐκκλησίας ἱεράρχου Ἀ θ α ν α σ ί ο υ. Καί, ὁμολογουμένως, εἶναι κατ' ἐξοχὴν διδακτικὸν καὶ ἀξιομίμητον τὸ παράδειγμά του, διὰ τοὺς λόγους κυρίως, τοὺς ὁποίους θὰ ἐκθέσῃ ἡ παροῦσα ὁμιλία.

1. Ὑπῆρξεν ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους Πατέρας καὶ Διδασκά-

λους τῆς Ἐκκλησίας, «οἵτινες ἐλάλησαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ» μετὰ πάσης ἀκριβείας καὶ ὀρθοδοξίας. Ἐζήσεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν μεγάλων ἀντιαιρετικῶν ἀγῶνων τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ὄνομά του φέρεται ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ὡς τὸ ὄνομα τοῦ πρωταγωνιστοῦ τῆς νίκης τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐναντίον τῆς πλάνης καὶ τῆς κακοδοξίας τοῦ Ἀρείου. Διὰ τὴν ἐπιτευχθῆ ὅμως ἡ νίκη αὐτή, ἐχειριάζοντο ἀγῶνες μεγάλοι καὶ ὅπλα ἰσχυρά. Εἰς χεῖρας δὲ μαχητοῦ τῆς Ὀρθοδοξίας, ὡς ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ὅπλον κραταιότατον ἀπεδείχθη ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁποῖον οὗτος «ἐλάλησεν» μετὰ μεγάλης δυνάμεως. Ὡς κήρυξ ἀπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βήματος, ὡς δρῶν πρόσωπον εἰς τὰς συγκληθείσας συνόδους—καὶ ἰδίως τὴν Α΄ Οἰκουμ. Σύνοδον (325 μ.Χ.)—ἀλλὰ καὶ ὡς συγγραφεὺς σπουδαιωτάτων δογματικῶν καὶ ἐρμηνευτικῶν ἔργων, ἐχειρίσθη τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὰς ἀληθείας τῆς Ἀγίας Γραφῆς μετ' ἀπόλυτον εὐστοχίαν καὶ ἀξιοθαύμαστον βαθύτητα καὶ πληρότητα. Καὶ τοιουτοτρόπως ἀπέβη διὰ μὲν τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας πολῦτιμον στήριγμα καὶ ὑπέρμαχος τῆς ἀληθείας ἀπροσμάχητος, διὰ δὲ τοὺς αἵρετικούς καταπέλτης καὶ σφυροκόπος ἀνηλεής.

Ὅταν λοιπὸν συνιστᾷ ὁ θεῖος Ἀπόστολος «μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ», εἶναι ἐπόμενον νὰ προβάλλῃ εἰς τὴν σκέψιν παντὸς ὀρθοδόξου χριστιανοῦ ἡ μεγάλη μορφή τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ὁ ὁποῖος μετ' ὅπλον τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἔστησε τὸ τρόπαιον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐναντίον τῶν αἵρετικῶν. Ἐνισχύεται δὲ πράγματι ὁ ὀρθόδοξος κόσμος, ὅταν στρέφῃ τὴν σκέψιν πρὸς τοὺς νικηφόρους ἀγῶνας τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου. Καὶ αἰσθάνεται περισσώτερον τὸν δεσμὸν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν, χάριν τῆς ὁποίας ἔγιναν οἱ νικηφόροι ἐκεῖνοι ἀγῶνες. Ὁφείλει ὅμως καὶ νὰ κατανοῇ ὁ ὀρθόδοξος χριστιανός, ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀποκτήσῃ πολλὴν γνῶσιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, μετ' τὴν μελέτην καὶ ἐξοικείωσιν θὰ ἐλέγομεν—καὶ σπουδὴν τῆς ἁγίας Γραφῆς, διὰ νὰ εἶναι στηριγμένος καλὰ εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἀλλὰ καὶ νὰ δύναται νὰ δίδῃ λόγον «παντὶ τῷ αἰτιοῦντι» (Α΄ Πέτρ. γ' 15) διὰ τὴν ἀλήθειαν τῆς ὀρθοδοξίας.

2. Ἄλλ' ἐπὶ πλεόν, κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἀποστόλου, «ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς» τοῦ Μεγ. Ἀθανασίου, εὐρίσκομεν πάλιν τοῦτον ἀξιολίμητον. Ἡ «ἔκβασις τῆς ἀναστροφῆς», δηλ. τὸ πῶς ἐπεσφράγισε καὶ ἐτελείωσε τὴν ζωὴν του καὶ τὸ ἔργον του ὁ Μ. Ἀθανάσιος, δὲν εἶναι ἄνευ σημασίας. Ἀπέθανε βεβαίως ἐν

ειρήνη. Διότι οί άλλεπάλληλοι διωγμοί και αὶ ἐξορίαὶ του ἔληξαν ἀπὸ τῆς 1ης Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 366, ἀφοῦ ἐκάλυψαν ἐν τῷ μεταξῷ τὸ ἐν τρίτον τῆς 4βετοῦς ἀρχιερατείας του εἰς τὸν θρόνον τῆς ἸΑλεξανδρείας. Ἐκτοτε πλέον ἐποίμανε τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν του ἐν εἰρήνῃ, ἀνενόχλητος και πολυσέβαστος, μέχρι τῆς 2ας Μαΐου τοῦ ἔτους 373, ὁπότε ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον. Ἀπέθανεν ὅμως ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τοῦ καθήκοντος. Μέχρι τέλους διετήρησεν ὅλην του τὴν δραστηριότητα και τὴν ἐπαγρύπνησιν ἐπὶ τοῦ ποιμνίου του.

Ἰδοῦ θαυμαστὴ ὁμολογουμένως «ἐκ βασις τῆς ἀναστροφῆς» και πράγματι «χριστιανὰ τέλη τῆς ζωῆς, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα, εἰρηνικά». Ὅστερα ἀπὸ μακροῦς και σκληροῦς ἀγῶνας, ὁ ἡρωϊκὸς ἀγωνιστὴς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἀποθνήσκει μὲ τὴν εἰρήνην εἰς τὴν ψυχὴν, διότι ἐξετέλεσε πιστῶς τὴν ἀποστολὴν του.

Παράδειγμα ἄριστον διὰ κάθε χριστιανόν. «Ὅλοι ὀφείλομεν νὰ μένωμεν πιστοὶ εἰς τὸ καθῆκον μέχρι τέλους. Καὶ ἂν πρόκειται νὰ μεσολαβήσουν δυσκολίαὶ και κόποι και ἀγῶνες και θλίψεις ἀκόμη, ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, εἶναι ρητὴ· «γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, και δώσω σοὶ τὸν στέφανον τῆς ζωῆς». (Ἀποκ. β' 10). Τὸ παράδειγμα τοῦ Μεγ. ἸΑθανασίου διακηρύττει ὅτι μετὰ τὴν τρικυμίαν ἔρχεται ἡ γαλήνη· μετὰ τὴν καταιγίδα ἡ νηνεμία· και μετὰ τὸν κόπον τοῦ χριστιανικοῦ καθήκοντος ἀκολουθεῖ ἡ χαρὰ και ἡ εἰρήνη και ἡ ψυχικὴ ἱκανοποίησις, ἀλλὰ και ἡ ἀμοιβὴ παρὰ Θεοῦ διὰ τὴν τήρησιν τῶν ἐντολῶν Του και τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ θελήματός Του. «Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται» (Ματθ. ι' 22). Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ μὴ μείνωμεν εἰς τὸ μέσον τῆς οἰασθῆποτε ἐπιβεβλημένης χριστιανικῆς προσπαθείας, ἀλλὰ νὰ φθάσωμεν εἰς «τὴν ἐκβασιν» αὐτῆς. Καὶ μέχρι τέλους ἡ ζωὴ και τὰ ἔργα τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ εἶναι σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅ,τιδήποτε και ἂν πρόκειται νὰ ἐπακολουθήσῃ, εἴτε εἰρηνικὴ και αἰσία ἐκβασίς, εἴτε ἀγωνιστικὴ και ἡρωϊκὴ τελείωσις.

3. Ἄλλ' ὁ Μ. ἸΑθανάσιος ὑπῆρξεν ἀκόμη πρότυπον τελειότητος πίστεως, ὥστε νὰ δύναται νὰ μᾶς λέγῃ περὶ αὐτοῦ ὁ θεὸς ἀπόστολος «μιμεῖσθε τὴν πίστιν» Του. Πράγματι. «Ὅλη ἡ ζωὴ και ἡ δρᾶσις τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀπαύγασμα τῆς ὀλοφύχου πίστεώς του πρὸς τὸν Θεόν «και ὃν ἀπέστειλεν Ἰησοῦν Χριστόν» (Ἰω. ιζ' 3). Ὅταν δὲ οἱ αἰρετικοὶ ἠθέλησαν νὰ ἀμφισβητήσουν τὴν θεότητα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὁ Μ. ἸΑθανάσιος ἦτο τελείως ἀκαμπτος προκειμένου περὶ ζητήματος πίστεως.

“Εφθασε κάποτε ἡ ὅλη διαμάχη πρὸς τοὺς αἵρετικούς νὰ ἐντοπισθῇ κυριολεκτικῶς εἰς αἰ ὦ τ α ἔ ν» (εἰς ἓνα ἰῶτα). Ὁμοούσιον πρὸς τὸν Πατέρα ἐκήρυττον τὸν Χριστὸν οἱ Ὁρθόδοξοι. Ὁμοούσιον τὸν ἔλεγον οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἀρείου. Καὶ ὁ Μ. Ἀθανάσιος δι’ ἓνα ἰῶτα (ὁμοούσιος—ὁμοιούσιος) δὲν ὑποχωρεῖ, ἀλλ’ ἐξακολουθεῖ τὸν ἀγῶνα. Διότι δὲν εἶναι παρονοχίς ἡ μεταξὺ τῶν δύο λέξεων διαφορά. Εἶναι πολὺ διαφορετικὸν τὸ φρόνημα ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι ὁμοίας οὐσίας πρὸς τὸν Πατέρα (ὁμοιούσιος), ὅπως ἔλεγον οἱ αἵρετικοί, ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ὅτι εἶναι τῆς αὐτῆς οὐσίας (ὁμοούσιος) πρὸς τὸν Πατέρα, δηλ. Θεὸς τέλειος· ἐνῶ εἰς τὴν ἄλλην περίπτωσιν δὲν εἶναι πλέον Θεός, ἀλλὰ κτίσμα καὶ δημιούργημα τοῦ Πατρός.

Ἄρα γε ἡμεῖς εἴμεθα ἄκαμπτοι εἰς ζητήματα πίστεως καὶ ἀρχῶν καὶ πεποιθήσεων ἐν γένει; Ἡ μήπως δὲν δυσκολευόμεθα νὰ δεῖξωμεν ἀδιαφορίαν δι’ ὀρισμένα σημεῖα τῆς διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου, εἴτε δογματικῶς εἴτε ἠθικολογικῶς περιεχομένου; Δυστυχῶς πολλοὶ χριστιανοὶ δὲν εἶναι εὐαίσθητοι εἰς τὴν παραμικρὰν ἀλλοίωσιν τοῦ γνησίου χριστιανικοῦ φρονήματος. Καὶ δέχονται μὲ ἐλαφρὰν συνείδησιν ἠλλοιωμένα φρονήματα ἀφορῶντα εἰς διάφορα σημεῖα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας.

Ἄλλ’ εἶναι ἀνάγκη νὰ διδασθῶμεν ἀπὸ τὸν γίγαντα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, τὸν Μ. Ἀθανάσιον, τὴν προσήλωσιν εἰς τὴν πίστιν μας μέχρι κεραίας. Διότι μόνον ἔτσι θὰ ἀνταποκριθῶμεν ἐπαξίως εἰς τὸ ἀποστολικὸν παράγγελμα «μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῶν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν.

Ἄρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑΣ

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὅποια ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται νὰ ἀπευθύνουν πρὸς τὸν «Ἐφημέριον» ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις εἰς αὐτοὺς θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας, εἴτε εἰς ἄλλην εἰδικὴν σελίδα.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Υπό του Τ.Α.Κ.Ε. κοινοποιήθη ἡ κατωτέρω Ἐγκύκλιος ἀφορῶσα εἰς τὴν προικοδότησιν τῶν θυγατέρων τῶν εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ἡσφαλισμένων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14ῃ Μαρτίου 1959.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Πρὸς

Ἄπαντα τὰ Τοπ. Τ.Α.Κ.Ε.

Ἱ. Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν τοῦ Κράτους.

Ι. Κοινοποιούμεν ὑμῖν κατωτέρω ἐξ ὀλοκλήρου τὴν ὑπ' ἀριθ. 1/16-1-59 ἀπόφασιν τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ ΤΑΚΕ περὶ τοῦ ἐν περιλήψει θέματος, πρὸς γνῶσιν σας.

II. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν διετέθη ἡ μεγάλη δωρεὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Θεοκλήτου, παρακαλοῦμεν, ὅπως εἰδοποιηθῶσιν οἱ ἐφημέριοι τῆς ὑπαίθρου τῆς περιφερείας ὑμῶν, ὡς καὶ οἱ συνταξιούχοι ἱερεῖς, ὧν θυγατέρες ἦλθον εἰς γάμου κοινωνίαν ἀπὸ 1-1-59 καὶ ἐφεξῆς, ἐπίσης δὲ καὶ αἱ συνταξιούχοι ἄγαμοι θυγατέρες, αἵτινες ἐνυμφεύθησαν ἀπὸ 1-1-59 καὶ ἐφεξῆς καὶ ὑποβάλουν ἡμῖν μέσῳ Ἑμῶν, ληξιαρχικὴν πράξιν τελέσεως γάμου τῆς θυγατρὸς των, μετὰ βεβαιώσεως τοῦ Προέδρου Κοινότητος τόπου κατοικίας των (τῶν ἐφημερίων) περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων τῆς Κοινότητός των καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐνοριῶν τῆς Κοινότητος καὶ περὶ τοῦ ἂν ἡ νυμφευθεῖσα θυγάτηρ εἰργάζετο ἢ ὄχι, καὶ ἐν καταφατικῇ περιπτώσει εἰς ποίαν ὑπηρεσίαν ἢ ἐπάγγελμα.

Ὀλοκοθεν νοεῖται ὅτι τὰ ὡς ἄνω στοιχεῖα οἱ ἐνδιαφερόμενοι δέον ὅπως ὑποβάλουν ἡμῖν μέσῳ ὑμῶν καὶ εἰς τὸ μέλλον δὲ εἰς ἄς περιπτώσεις ὁ γάμος θυγατρὸς ἐφημερίου ἢ συνταξιούχου ἱερέως ἢ συνταξιούχου ἀγάμου θυγατρὸς τελεσθῆ μελλοντικῶς.

Κατὰ τὴν διαβίβασιν ὑφ' ὑμῶν τῶν ὡς ἄνω στοιχείων, δέον ὅπως ἐπισυνάπτηται καὶ βεβαίωσις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου ὑμῶν περὶ τῆς ἀπορίας τοῦ ἐφημερίου, τῆς χρηστότητος καὶ τοῦ ἐναρέτου τῆς νυμφευθείσης θυγατρὸς τοῦ ἐφημερίου.

III. Ἐπὶ σκοπῷ μελέτης πρὸς γενίκευσιν τοῦ θεσμοῦ τῆς προικοδοτήσεως πρὸς ἅπαντας τοὺς ἡσφαλισμένους καὶ συνταξιούχους τοῦ Ταμείου (ἐφημερίους, ἱεροδιακόνους, προσωπικὸν Ἱ. Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν καὶ ἱεροψάλτας ἡσφαλισμένους εἰς τὸ ΤΑΚΕ καὶ προσωπικὸν τοῦ ΤΑΚΕ) παρακαλοῦμεν, ὅπως ἐγκυκλίως εἰδοποιήσῃτε ἅπαντας τοὺς ἐνδιαφερομένους, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν, μέσῳ Ἑμῶν, τὴν συνημμένως εἰς ἱκανὸν ἀριθμὸν πεμπτομένην ὑμῖν δῆλωσιν.

Τὰ συγκεντρωθησόμενα ὡς ἄνω στοιχεῖα παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως ἐδραστηθητε καὶ ἀποστείλητε ἡμῖν τὸ ταχύτερον.

Μετὰ σεβασμοῦ

Ὁ Διευθύνων Σύμβουλος
ΚΩΝ. Σ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Α Λ Λ Η Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Αίδεσ. Ἄθανάσιον Σπαντιδέαν, ἐφημέριον Δολιῶν Ἀβίας. Σχετικῶς γράφομεν εἰς τὴν στήλην τῶν «Εἰδήσεων» τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.—Αίδεσ. Α. Π. Χ. Ταχυδρομικῶς ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα βιβλία. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος νομοσχέδιον δὲν ἐψηφίσθη εἰσέτι. Ὡς ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα, ἐξερχόμενος τῆς ὑπηρεσίας θὰ λάβετε σύνταξιν δρχ. 905 μηνιαίως. Ὡς ἐφ' ἅπαξ βοήθημα θὰ λάβετε περὶ τὰς 14.000 δραχμάς.—Αίδεσ. Ἄθανάσιον Χαλμούκην, Ἀνάληψιν Τριγωνίδος. Ὑπὸ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε δὲν χορηγεῖται πρὸς τὸ παρὸν ἐπίδομα τοκετοῦ. Ὡς ἔχομεν γράψει εἰς παλαιότερα φύλλα τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἔχει εἰσέτι τακτοποιηθῆ.—Κων Κωνσταντῖνον Κόκολον, Χαραυγὴν Πωγωνίου. Δύνασθε νὰ λάβετε ὡς ἔξοδα κηδείας τὸ ποσὸν μιᾶς μηνιαίας συντάξεως μετὰ τῶν πάσης φύσεως ἐπιδομάτων. Διὰ τὴν καταβολὴν τῶν ὡς ἄνω ἐξόδων δεόν νὰ υποβάλητε αἰτήσιν δεόντως χαρτοσημασμένην καὶ κληρικοσημασμένην, ληξιαρχικὴν πρᾶξιν θανάτου, πιστοποιητικὸν οικογενειακῆς καταστάσεως ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ Δημάρχου ἢ τοῦ Προέδρου καὶ τέλος δήλωσιν περὶ μὴ λήψεως ἐξόδων κηδείας παρὰ τοῦ Δημοσίου ἢ ἄλλου οἰουδήποτε ταμείου. Ὡς πρὸς τὴν σύνταξιν τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου, ἤτις δὲν εἰσεπράχθη ὑπὸ τῆς μητρὸς σας, τὰ ἔξοδα διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν διὰ τὴν εἰσπραξίν της εἶναι τοιαῦτα, ὥστε δὲν συμφέρει νὰ τὴν εἰσπράξετε.—Αίδεσ. Δ. Νικ. Τὸ ζήτημα αὐτὸ εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Μητροπολίτου σας, πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ πρέπει νὰ ἀποταθῆτε.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρωτοσ. Χρυσοστόμου Γιαλούρη, Ὁρθοδοξία καὶ Ὁρθοπραξία.—**Ἀποστολικῆς Διακονίας,** Αἱ ἐπιδιώξεις τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ «Πεντηκοστάριον».—**Χ.,** Ἀδελφικὰ Γράμματα.—**Βασ. Ἡλιάδη,** Χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε.—**Ἀνθίμου Θεολογίτου,** Ἀναδρομὲς καὶ συγκρίσεις. «Τὸ Τριῶδιον».—**Ἀρχιμ. Ἰγνατίου Πουλουπάτη,** Πρὸς τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα.—**Ἀκύλα,** Παρὰ τοὺς πόδας Παύλου.—**Ἀρχιμ. Νικοδήμου Βαλληνοῦ,** Ἐορτοδρόμιον.—Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.—Ἀλληλογραφία.

Δι' οὗτο ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
 Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
 Ὁδὸς Φιλοθέης 19—Ἀθήναι. Τηλ. 27-689.

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: ἱερ. Κων. Πλατανίτης Ὑψηλάντου 66, Ἀγ. Βαρβάρα Αιγιάλεως
 Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰασιῶν 1. Τηλ. 70734.